

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

Kombinované studium

2013 – 2015

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Kateřina Schinglerová

Genetická metoda čtení v 1. - 3. ročníku ZŠ

Praha 2015

Vedoucí diplomové práce:

Prof. PhDr. Karel Kamiš, CSc.

JAN AMOS KOMENSKÝ UNIVERSITY PRAGUE

CombinedStudies

2013 – 2015

DIPLOMA THESIS

Kateřina Schinglerová

Genetic method of reading in 1. st – 3. st class of primary school

Prague 2015

The diploma thesis supervisor:

Prof. PhDr. Karel Kamiř, CSc.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená diplomová práce je mým původním autorským dílem, které sem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 25. 5. 2015

Kateřina Schinglerová

Poděkování

Chtěla bych poděkovat svému vedoucímu diplomové práce Prof. PhDr. Karlu Kamišovi, CSc. za odborné vedení, za pomoc a rady při zpracování této diplomové práce.

Anotace

Cílem diplomové práce bylo předložit základní principy genetické metody čtení a psaní, různé metody práce se žáky, zhodnocení kladů a záporů genetické metody čtení a psaní, postup při vyučování touto metodou. Praktická část je zaměřena na pracovní listy k jednotlivým okruhům učiva 1. – 3. ročníku ZŠ.

Klíčová slova: abeceda, genetická metoda čtení a psaní, hláskování slov, malá tiskací písmena, slabika, slovní druhy, slovo, velká tiskací písmena, věta, vyjmenovaná slova

Abstract

Diploma thesis target was presentation of basic principles of genetic method of fading and writing, different methods of work with pupils, evolution of positives and negatives genetic methods of reading and writing, procedure of application method. Practice part is focused on worksheets development related to single subject matter areas 1. - 3. class of primary school.

Keywords: alphabet, genetic method, of reading and writing, spelling, small block letters, syllable, words, big block letters, sentence, enumerated words.

OBSAH

ÚVOD	8
TEORETICKÁ ČÁST	10
1. GENETICKÁ METODA ČTENÍ – VYMEZENÍ POJMU	10
1.1 ZÁPORY A KLADY A GENETICKÉ METODY, POROVNÁNÍ ANALYTICKO – SYNTETICKÉ METODY	13
2. VÝBĚR Z OKRUHŮ ČJ V 1. ROČNÍKU ZŠ	15
1.1 VELKÁ TISKACÍ PÍSMENA, HLÁSKOVÁNÍ SLOV	16
1.2 MALÁ TISKACÍ PÍSMENA, ČTENÍ	18
2.3 ZDOKONALOVÁNÍ ČTENÁŘSKÝCH DOVEDNOSTÍ	19
3. VÝBĚR Z OKRUHŮ ČJ VE 2. ROČNÍKU ZŠ.....	20
3.1 ABECEDA, SLABIKA, SLOVO, VĚTA.....	21
3.2 PRAVOPISNĚ TVRDÁ PÍSMENA, PRAVOPISNĚ MĚKKÁ PÍSMENA, PRAVOPISNĚ OBOJETNÁ PÍSMENA.....	22
3.3 SLOVNÍ DRUHY	23
4. VÝBĚR Z OKRUHŮ ČJ VE 3. ROČNÍKU.....	24
4.1 VYJMENOVANÁ SLOVA.....	25
PRAKTICKÁ ČÁST.....	26
ZÁVĚR.....	113
SEZNAM POUŽITÉ ČESKÉ LITERATURY A PRAMENŮ	116
BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE	118

ÚVOD

Čtení je hlavní činností každého člověka v jeho cestě za poznáním. Je proto důležité a určující, jakým způsobem je formován od počátku vztah dítěte ke čtení a k mateřskému jazyku. Dobré čtení je základní podmínkou pozitivního vztahu dítěte ke škole, vzdělání a společnosti vůbec. Je třeba hledat a zkoušet stále nové postupy a nové metody ve vyučovacím procesu. Téma diplomové práce genetické metody čtení bylo zvoleno s ohledem na současný trend ve vzdělávání, což je poskytnutí vzdělávání všem dětem i dětem se speciálně vývojovými poruchami školních dovedností a tím usnadnění jejich obtížné a namáhavé cesty ke gramotnosti.

Od prvních hodin výuky genetickou metodou může dítě číst a psát, což neumožní žádná jiná metoda. Pro nácvik čtení není použita slabika, která brzdí porozumění. Využívá se písmen a hlásek ke složení slova a věty. Dbáme na dodržení zásad jedné obtížnosti. Opíráme se o psychologické zákonitosti čtení, především transfer. Nácvik tiskací abecedy probíhá podle typu učení mnohonásobné diskriminace. Využívá se modelu čtení a zapisování. Zapisování napomáhá lepšímu zapamatování písmen a je průpravou pro pozdější psaní.

Cílem diplomové práce bylo představit genetickou metodu čtení a vytvoření pracovních listů pro jednotlivá témata v 1. – 3. ročníku ZŠ, prověření pracovních listů v praxi a porovnání genetické metody čtení s metodou analyticko-syntetickou.

Diplomová práce se zabývá nejen genetickou metodou čtení v 1. – 3. ročníku ZŠ, ale na základě terénního průzkumu nabízí i další variantu nově sestavených pracovních listů, která by mohla doplňovat nedostatek pracovních sešitů ke genetické metodě čtení a širší možnosti výběru pracovních materiálů, což je velkým přínosem pro další využití v práci pedagoga. Na základě dlouhodobého průzkumu je v praktické části diplomové práce uvedena další varianta typu pracovních listů. Vytvářením pracovních listů k této problematice

se autorka diplomové práce zabývá delší dobu a vytvořené pracovní listy pro genetickou metodu čtení jsou zveřejněny a volně k dispozici všem pedagogům a rodičům na internetových stránkách.

Zkoumání a analýza daného problému probíhala formou pozorování žáků při práci s pracovními listy, analýzou dat a následnými rozhovory s vyučujícími, při kterých byla zjištěna nedostatečná možnost výběru pracovních materiálů, podle kterého by si mohl vyučující vybrat jemu a žákům vyhovující formu. Pracovní listy v praktické části byly vytvořeny a prověřeny při výuce touto metodou na paralelních třech prvních, třech druhých a třech třetích ročnících základní školy.

TEORETICKÁ ČÁST

1. GENETICKÁ METODA ČTENÍ – VYMEZENÍ POJMU

Genetická metoda čtení se nazývá také hlásková metoda čtení a spočívá v hláskování slov – spojují se hlásky bez slabikování, následuje přečtené slovo dohromady (l-e-s – les). Tato metoda vychází z intuitivního čtení po hláskách, kterou si osvojují již předškoláci (metoda přirozená vývoji dítěte). Genetická metoda je založena na historickém vývoji písma – nejdříve člověk zachycoval své myšlenky pomocí kresby (dítě předškolního věku obrázky „čte“), později symboly a hláskovým písmem.

V roce 1913 sestavil Josef Kožíšek *Poupata* – čítanku malých (ilustrovala Marie Fischerová – Kvěchová), podle které se děti učily do roku 1948. V knize jsou básničky, říkadla a krátké pohádky či příběhy o dětech a zvířátkách, o lásce k vlasti...Kniha je rozdělena do šesti částí: Čtení průpravné, Čtení hláskové, Malá písmen, Ze světa malých, Písmo psané, Babiččin koutek. V učebnici jsou místo některých slov využity obrázky a symboly, místo zápisu jmen je použito velké tiskací písmeno s tečkou (A. – Anička). Žáci mohou ve spojení s velkým hůlkovým písmem velmi brzy číst slova a jednoduché věty. Tato skutečnost motivuje k samostatnému čtení.

Nastoupilová, *Genetická metoda čtení a psaní – Příručka pro učitele*, str. 9 říká: „Tato teorie měla i řadu odpůrců, jejichž výhrady popíral Kožíšek tvrzením, že psaní není účelné, ale pouhou pomůckou pro získávání dovednosti čtení. Při zápisu slova žák skládá slovo sluchem, rozlišuje hlásky a jejich pořadí. Kožíšek zároveň vycházel i z předpokladu, že dříve než čteme, píšeme.“ To znamená, že si musíme nejdříve zformulovat myšlenku, kterou chceme graficky zaznamenat. Žáci tedy pomocí obrázků a symbolů s použitím spojky A čtou a zaznamenávají věty. Na Josefa Kožíška a Václava Příhodu navázala PhDr.JarmilaVágnerová, Csc., která metodiku zpracovává od roku

1995 a je autorkou souboru učebnic a pracovních listů „Učíme se číst“ (SPN, Praha, 1998).

Moderním zpracováním genetické metody čtení a psaní se zabývá Mgr. Dita Nastoupilová, která zpracovala řadu učebnic s metodikou a pracovní sešity pod názvem „Lili a Vili“ Pro 1. roč. ZŠ: Genetická metoda čtení a psaní - příručka pro učitele, Náměty pro učitele, Mezipředmětový PS ke Slabikáři, Lili a Vili ve světě velkých písmen, Lili a Vili ve světě malých písmen, Lili a Vili ve světě slabik, Lili a Vili ve světě psaní, Písanky 1- 5 díl; Matematika, Prvouka; 2. roč. ZŠ: v pololetí, kdy již žáci nemají problém s tiskacími tvary písmen. Lili a Vili ve světě českého jazyka, Lili a Vili ve světě čtení a psaní 1., 2. Mezipředmětové pracovní sešity, Matematika; 3. roč. ZŠ: Mezipředmětové pracovní sešity (10), Písanka, Pracovní čítanka 1. a 2. díl, učebnice ČJ, Čítanka. Je také hlavní metodičkou této metody vyučování.

Nácvik čtení je rozdělen do tří etap:

1. Etapa přípravná – probíhá na počátku školní docházky a žáci se seznamují se školním prostředím a spolužáky. V tomto období nepracujeme pouze s učebnicí, ale do výuky zařazujeme hry s písmeny, na procvičení a zlepšování artikulace a smyslového vnímání (hlavně sluchového a zrakového), na rozvoj slovní zásoby, artikulační a dechová cvičení. Cílem první etapy je probudit zájem o čtení a rozvoj komunikačních schopností. Během této etapy žáci k zápisu používají velkou tiskací abecedu, používají průpravná cvičení grafomotorická (ulity, vlnky, modelování písmen) potřebná pro procvičení jemné motoriky ruky.
2. Etapa čtení – po nácviku hůlkového písma se žák postupně převádí na malou tiskací abecedu, ve které čte krátké texty. V této etapě by měl již převážně číst zrakem a hláskování již příliš nevyužívat. Nácvik psacích písmen začíná zhruba v polovině školního roku.

3. Etapa zdokonalování čtenářských dovedností – čtení je především zaměřeno na elementární čtení a práci s texty psacím písmem.

1.1 Zápory a klady a genetické metody, porovnání analyticko – syntetické metody

Hlavní nevýhodou genetické metody čtení a psaní je, že není příliš rozšířena. Problém by mohl nastat, pokud by žák musel během prvního pololetí změnit školu a přeorientovat se na jiný způsob výuky čtení: analyticko-syntetickou (slabikování) či Sfumato (splývavé čtení). Zásadní rozdíly ve výuce čtení jsou patrné v období, kdy se děti v genetické metodě učí pouze velká tiskací písmena. Ke konci prvního pololetí se rozdíly eliminují.

Od 50. let 20. století se díky jednotnému školství vyučovala pouze metoda čtení analyticko – syntetická (slabikování). Rodiče žáků, kteří používají metodu genetickou, často srovnávají výkony svých dětí se spolužáky. Pokud má rodič dojem, že dítě nepostupuje dle jeho představ, snaží se mu často pomoci právě metodou analyticko- syntetickou, kterou se učil čtení sám coby školák. Dítě se ve čtení zbrzdí, je zmatené a může ztratit chuť ke čtení. Zde nastává velký problém, proto je důležitá spolupráce s učitelem, který mu vysvětlí postup další práce. Je třeba dostatek trpělivosti žáka, rodičů i učitele, aby se dítě neodradilo po několika neúspěšných pokusech. Jelikož je každý žák jedinečný, individuální přístup je nezbytný.

V některých případech se setkáváme, že dítě není schopno analýzy a syntézy hlásek. Je doporučeno (po speciálně-pedagogických, případně lékařských vyšetřeních) přejít na analyticko – syntetickou metodu čtení. Tyto problémy mohou nastat u dětí s poruchami zraku a sluchu a v některých případech u dětí se specifickými poruchami učení. V praxi se tento žák učí analyticko-syntetickou metodou s asistentem či speciálním pedagogem na odloučeném pracovišti podle předem vypracovaného plánu. Většinou se kladné výsledky dostaví brzy a žák se zapojí do běžné hodiny výuky.

Kladem genetické je rychlý nástup čtení slov, vět a jednoduchých textů. Psaní velkých písmen pomáhá procvičovat jemnou motoriku a je i přípravou na psaní psacích písmen. Žáci používají psaní při ostatních předmětech (matematika – slovní úlohy, prvouka – názvy zvířat...), píšou dopisy, deníky. Po zhruba čtyřech měsících si čtou krátké příběhy (vedou čtenářské deníky). Díky usnadnění procesu čtení a čtení s porozuměním je tato metoda vhodná pro

většinu dětí na základních školách a začíná se používat i na některých školách praktických.

Analyticko – syntetická metoda vychází z toho, že český jazyk je fonetický (písmeno je totožné s hláskou). Při této metodě se slovo rozkládá na slabiky a hlásky (postup analytický) a následně se spojují písmena do slabik a slov (proces syntézy). Při nácviku nového písmene je příslušné mluvené slovo rozděleno slabiky a hlásky, ke kterým jsou přiřazena písmena. Písmena jsou spojována do slabik a slov a následuje příprava na jejich zápis. Děti se současně učí číst i psát všemi podobami písmen. Hlavním znakem je vzájemný vztah čtení a psaní. Pro tuto metodu je velký výběr učebnic, textů a pomůcek.

2. VÝBĚR Z OKRUHŮ ČJ V 1. ROČNÍKU ŽŠ

Během prvního ročníku se žáci postupně seznámí s hůlkovým písmem, které používá při čtení i zapisování. Po jeho nácviu a upevnění plynule přechází na malou tiskací abecedu, přechod od hůlkového písma je většinou rychlý – v řádu několika dní až tří týdnů. Následuje čtení textů psacím písmem a je zaměřeno na zdokonalování čtenářských dovedností a osvojení elementárního čtení.

Pracovní učebnice „Lili a Vili“ se skládá ze dvou dílů na sebe navazujících. První díl se nazývá „Lili a Vili ve světě velkých písmen“ a je zaměřen na nácvik velkých tiskacích písmen. Zpočátku se v hodinách nezaměřujeme pouze na práci s učebnicí, ale pomocí her rozšiřujeme slovní zásobu, vyjadřovací schopnosti a rozvíjíme sluchovou a zrakovou percepci. Hlásková a písmenková analýza a syntéza je pro nácvik genetické metody velice důležitá. Některým žákům činí hlásková syntéza potíže, proto je třeba postupovat pomalu a trpělivě – jak ze strany učitele, ale i žáka a rodiče. Není vhodné porovnávání rodičů úroveň čtení dítěte s ostatními vrstevníky, jelikož nástup plynulého čtení je individuální. V této chvíli je potřeba maximální spolupráce rodičů a učitele. Učitel by měl poukázat na úskalí nesprávného vedení při nácviu čtení a vysvětlit možnosti, jak správně postupovat.

Nácvik velkých tiskacích písmen začíná již v prvních dnech po nástupu žáka do školy. Je to období plné změn (nový kolektiv, jiný režim dne, nové povinnosti...), proto zařazujeme do výuky různé metody a formy práce zaměřené na vzájemné poznávání a sžívání s kolektivem.

Před každým psaním je třeba upozornit na správné sezení v lavici, rozcvičení ruky (vhodné jsou motivační básně před psaním s procvičením paže, zápěstí a prstů) a držení psacího náčiní. Při zapisování písmen se osvědčily sešity s pomocnou linkou obrácené „vzhůru nohama“. Do pomocné linky žáci zapisují čárky a háčky nad písmeny.

1.1 Velká tiskací písmena, hláskování slov

Velká tiskací písmena se žáci učí od září do listopadu. Během této doby své myšlenky zapisují hůlkovým písmem. Co přečtou, jsou schopni i zapsat. Velmi brzy chápou význam celého slova. Jelikož dovedou číst již po prvních měsících výuky, dovedou dříve pracovat s textem a to jim umožňuje využívat různé činnostní aktivity při práci v ostatních předmětech, ale i v reálném životě. Je zároveň podporována i sociální dovednost dětí. Jelikož psaní psacího písma začíná až ve druhém pololetí školního roku, je zde dostatečně dlouhý čas k procvičování ruky a prstů pomocí uvolňovacích a kresebných cviků. V celém školním roce jsou zařazovány cviky na rozvoj fonemického sluchového vnímání.

V prvních dnech po nástupu do školy využíváme k vyvození písmene jména spolužáků. Děti ihned zapisují do sešitů či mazací tabulky to, co čtou. Nastoupilová (2013) zpracovala přehled aktivit, které lze využívat při nácvičování a procvičování učiva. Mezi oblíbené aktivity patří hry se jmény (najít kartičku se svým jménem, karty se jmény se stejným počátečním písmenem, modelování daných písmen). Hra na Mart'any je zaměřena na sluchovou analýzu a syntézu a spočívá v tom, že vyučující hláskuje slovo a žáci hádají slovo jako celek (i opačný postup). Postupuje se vždy od slov jednoslabičných, pokud žák slovo neslyší, hláskujeme rychleji vynechaného textu. Při nácvičování samohlásek dodržujeme jejich délku, při čtení – hláskování slov délku zdůrazníme, pokud žák slovo neslyší, hláskujeme rychleji. Je nutné respektovat individuální rozdíly mezi dětmi. Na počátku se vyhýbáme slovům se skupinami hlásek dě, tě, ně, bě, pě, vě, mě.

Velmi důležitá je pozice hlásek ve slově (zda je daná hláska na začátku slova, uprostřed či na konci slova), často se zaměňuje s mřížkou slova, která se používá při analyticko-syntaktické metodě.

Při nácvičování jednotlivých písmen je nutné, aby samohlásky střídaly vždy dvě souhlásky vhodné pro tvorbu slova a snadno

zaznamatelne. Žáci spojují slova s obrázky, zapisují je do vynechaného textu. Při nácviu samohlásek dodržujeme jejich délku, při čtení – hláskování slov délku zdůrazníme.

1.2 Malá tiskací písmena, čtení

Při přechodu na malá tiskací písmena se využívá podobnosti některých písmen. Důkladné procvičení je třeba u samohlásky **a, e** a u souhlásek **b, m, n, l, r, d, h, g, f**. Hlásku **ch** nesmíme rozdělovat na **c** a **h** – při čtení a psaní ji řadíme jako jednu hlásku – písmeno.

Po získání čtenářských dovedností při práci s texty s hůlkovým písmem, lze využít transfer s malými tiskacími písmeny. Přejít na malá tiskací písmena je rychlý a plynulý (cca 3 týdny), je stále nutné respektovat odlišnosti ve čtení u jednotlivých žáků. Podstatné je, vyvarovat se tzv. dvojího čtení, proto dle potřeby necháme žáky delší slova hláskovat. Stálým procvičováním hlasité hláskování vymizí.

Malá tiskací písmena nezapisujeme! Důležité je, že zapisování psací abecedou začínáme až po procvičení a zažití všech malých tiskacích písmen.

Při hláskování s předložkou, je nutné naučit žáky okamžitému čtení předložky dohromady s následujícím slovem.

Podstatné je porozumění textu, proto nejprve procvičujeme nácvik správného čtení obtížnějších slov v textu. Potom se budeme věnovat textu jako celku. Stejně jako u hůlkového písma je důležitá kontrola pro žáky, necháváme vyvěšena ve třídě probraná písmena.

Mezi žáky mohou být ve třídě výrazné rozdíly. Pokud se před obtížnějším slovem zarazí, necháme ho toto slovo vyhláskovat, lehčí slova čte najednou. Pro nácvik obtížnějších slov lze použít chorálové čtení – společné pomalé čtení učitele a žáka.

K aktivitám podporujícím opakování lze zařadit např. loto (ke kartě se slovy hůlkovým písmem se přiřazují kartičky se slovy psanými malou tiskací abecedou), domino (kartička obsahuje obrázek a jiné slovo malým tiskacím písmem, obrázky a slova na sebe navazují, tvoří řadu), přiřazování kartiček k předmětům, zápis vzkazů kamarádovi, volné psaní, myšlenkové mapy.

2.3 Zdokonalování čtenářských dovedností

Rozvoj čtenářské gramotnosti se prolíná v několika rovinách a vyvíjí se v průběhu celého života člověka. Vztah ke čtení ovlivňuje rodinné prostředí, škola, kamarádi. Genetická metoda čtení dovede vnitřně žáka motivovat a nadchnout díky rychlým pokrokům v četbě samotné. Doslovnému porozumění textu napomáhají různé formy činností s textem. Podstatná je motivace před čtením, samotná fáze čtení i zpětná vazba po čtení. Sdílením prožitku z přečteného textu, má žák možnost porovnat pochopení textu s jinými partnery, vnímat rozdílnosti a přemýšlet o nich.

Čtenářská gramotnost se projevuje nejen při hodinách českého jazyka, ale prolíná všemi vyučovacími předměty. Porozumění mluveného slova či psaného textu je nezbytné při komunikaci, osvojení učiva, procvičování, ale i v sociální sféře. Je dobré zařazovat do výuky nejen frontální způsob vyučování, ale i samostudium a skupinovou práci – např. projekty, prezentace. Při prezentaci své práce, se žák procvičuje ve vyjadřování, v mimoverbální komunikaci a zároveň získává zpětnou vazbu. V roli diváka se naopak učí naslouchání, porozumění sdělení, vyjadřování svých postřehů a sociálním vazbám.

Návodné otázky k textu před samotným čtením slouží k motivaci žáků. V další fázi můžeme zařadit čtení s předvídáním, jak se příběh může vyvíjet dále (po přečtení části textu). Oblíbenou činností je vypravování na dané téma, kdy se žáci ve vypravování příběhu střídají – musí navázat na předchozí děj, improvizovat, volit vhodná slova, vyjadřovat se v celých větách.

Již v prvním ročníku ZŠ si žáci vedou čtenářské deníky, do kterých zapisují název knihy, autora, hlavní postavy a co se jim líbilo či nelíbilo (lze doplnit i obrázek). Záznamy o “domácím čtení“ mají týdenní cyklus, jedná se hlavně o čtení hlasité, při kterém je zpětná sluchová kontrola.

Velkou událostí je „Pasování čtenářů“, při které dostávají žáci upomínku (např. knihu povídek, kterou pro ně napsali starší spolužáci).

3. VÝBĚR Z OKRUHŮ ČJ VE 2. ROČNÍKU ZŠ

V průběhu druhého ročníku ZŠ prohlubujeme čtenářské a komunikační dovednosti. Žák by měl umět vyhledávat text podle záměru a odlišovat hlavní informace od vedlejších, nalézat fakta, zpracovat a použít informace, zaznamenat myšlenky a prezentovat je. K zdárné prezentaci je třeba ovládnutí pravopisu (přiměřeně k věku dítěte), nejen vyjadřovacích schopností. Ve druhém ročníku je gramatika orientována hlavně na seznámení s podstatnými jmény, předložkami a slovesy, párovými souhláskami a skupinou hlásek dě, tě, ně, bě, pě, vě, mě.

K procvičení pravopisu můžeme přistupovat různými formami – od diktátů k doplňovacím cvičením, pomocí deskových her s úkoly z ČJ, autorským volným psaním. Pro rozvoj slovní zásoby a pochopením souvislostí lze použít myšlenkové (pojmové) mapy, hru na klíčová slova (hledání vztahů mezi nimi), pětilístek (popis věci, situace), hry se synonymy...

Při hodnocení čtenářských dovedností lze použít tabulky pro záznam pozorování, na kterých je dobře vidět vývoj postupem času. Pozorovací tabulka může obsahovat např. tato kritéria: v textu rozpozná hlavní myšlenku a dovede ji formulovat, rozvíjí nad textem své představy, dovede tolerovat odlišné pojetí textu spolužáky, kreativně rozvíjí děj. Na předem stanovené otázky bychom měli odpovídat formou ANO, SPÍŠE ANO, SPÍŠE NE, NE – hodnocení klasickým známkováním je méně vhodné. Žák potřebuje slyšet, v čem konkrétně je dobrý a kde naopak má rezervy (plynulost čtení, intonace...)

Pokud je to možné, měla by být ve třídě volně přístupná knihovna s vhodnými knihami a dětskými časopisy. Žáci ve volných chvílích (přestávky, ve zbytku vyučovací hodiny) si často knihu vyberou a pracují s ní aniž bychom je nutili. Je to dáno tím, že mají možnost výběru oproti povinné četbě v čítankách, které jim mohou připadat nezajímavé.

Velkým přínosem je, pokud se podaří navázat spolupráce s místní knihovnou, děti se zúčastňují různých akcí (besedy s autory knih či ilustrátory, dílny tvořivého psaní, veřejné předčítání – i v domech seniorů) a jsou členy knihovny.

3.1 Abeceda, slabika, slovo, věta

Pojmy abeceda, slabika, slovo a věta znají žáci již z prvního ročníku ZŠ. Zásadní rozdíl v genetické metodě a analyticko – syntetické metodě je, že analyticko – syntetická metoda spojuje hlásky do slabik od počátku výuky čtení. Kombinuje postup analytický (rozklad slova a slabiky) a proces syntézy (spojování písmen do slabik a následně do slov). Žák tedy při čtení slabikuje (po – ví – dá - me). Často se ještě ve druhém ročníku setkáváme s dvojitým čtením (žák si slabiky či slova předříkává potichu pro sebe, teprve potom vysloví nahlas). Toto chybné čtení žáka zpomaluje, a pokud se nepracuje s jeho odbouráním ihned, později se těžko odstraňuje (i ve vyšších ročnících).

Genetická metoda pracuje s hůlkovým písmem, žáci brzy znají celou abecedu, rychleji slova čtou a nemusejí se zrakem „zastavovat“ na slabikách, které samy o sobě často nenesou žádný význam. Díky znalosti abecedy, slova skládají ihned a tvoří celé věty. Velmi brzy tedy mohou brzy číst kvalitnější texty. Ve druhém ročníku ZŠ již většinou čtou plynule bez dvojitého čtení. Dětem nedělá problém zachytit vlastní myšlenky v celých větách a souvětích, mají přirozenější kladný vztah k četbě i vlastní tvorbě. Při vlastní tvorbě je třeba práce hodnotit nejdříve po stránce obsahové a pravopis a interpunkci až ve druhé řadě (závisí na vědomostech žáka, přiměřeně k věku). Pokud bychom upřednostňovali obsah před formou, mohlo by dojít k potlačení přirozeného vyjadřování myšlenek a k odmítání komunikace.

Mezi dětmi jsou oblíbené dramatizace pohádek, vyprávění vlastních zážitků, hry s opisováním charakteristických znaků zvířat, věcí a činností (období hry Activity). Dokončování otevřených vět pomáhá cvičit pohotovost, rozvíjet slovní zásobu a opírá se o čtení s porozuměním. Na procvičení abecedy jsou vhodné přesmyčky, skládání dalších slov z daného slova (k vytvoření dalších slov se mohou použít pouze písmena obsažená v daném slově, je možnost použít pouze některá). S těmito aktivitami lze pracovat ve skupinkách i individuálně.

3.2 Pravopisně tvrdá písmena, pravopisně měkká písmena, pravopisně obojetná písmena

Novou látkou, se kterou se žáci setkají, je dělení souhlásek na tři skupiny: pravopisně obojetná písmena, pravopisně tvrdá písmena, pravopisně měkká písmena. Toto učivo se probírá i ve třetím ročníku ZŠ, výjimky se procvičují až do pátého ročníku ZŠ. Pro snadnější zapamatování skupin souhlásek je možno využít říkanky, námět výtvarně zpracovat a vystavit ve třídě (barevné rozlišení jednotlivých skupin je žádoucí). Přínosem pro žáky je tzv. pravopisná tabule, na kterou vypíšeme výjimky (např. historie, hihňat se, kino, diktát, paprika, Cyril, cyklista, cyklón, cylindr) či slova, ve kterých žáci často chybují (nutný je správný tvar slova).

Opakování a procvičování látky se často provádí formou diktátů. Pro zpestření můžeme žákům nabídnout běhací diktát. Slova či věty jsou napsány na lístečky a rozmístěny po třídě – děti si je musí přečíst a jít do lavice správně zapsat (důležité je dodržení bezpečnosti, během zápisu se lístečky nesbírají).

Mezi aktivity, které slouží k procvičování tvrdých a měkkých souhlásek patří např. hra Ruce (žáci zvedají ruce na slova s pravopisně měkkými písmeny – procvičení sluchového vnímání rozdílu), domino s i – y (žáci sami vymýšlí vhodná slova), doplňovací cvičení s obrázky, hledání chyb v textu, vymýšlení příběhů s Y a I, přiřazování slov do skupin (např. s použitím interaktivní tabule), quadromino s přiřazováním dvojic, pomocí zalaminovaných kartiček I, Y ověříme znalosti při diktování slov z obou skupin.

Při volném psaní (slohová cvičení) prověřujeme, zda je žák schopen nové poznatky aplikovat do praxe. Při volném psaní je zároveň rozvíjena slovní zásoba a kreativita dítěte nenásilnou formou. Při prezentaci své práce zároveň žák procvičuje práci s hlasem, melodií, mimoverbální komunikaci, zažívá výměnu rolí (výměna role mluvčího a naslouchajícího), měl by použít sebehodnocení a vyslechnout i hodnocení spolužáků a vyučujícího.

3.3 Slovní druhy

Ze slovních druhů se žáci druhého ročníku blíže setkávají s podstatnými jmény, předložkami a slovesy. K podstatným jménům se přidávají vlastní jména osob, zvířat, měst a vesnic. S ostatními slovními druhy žáky též seznámíme, ale jen okrajově. U podstatných jmen se zaměřujeme na rozeznání rodů a čísla jednotného a množného. U sloves rozeznáváme čas minulý, přítomný a budoucí.

Vhodné je založit sešit se slovními druhy, do kterého si žáci postupně zapisují jednotlivé slovní druhy s příklady a otázkami (používají ho i ve vyšších ročnících). Nástěnný přehled slovních druhů by měl být také umístěn ve třídě, aby ho měli žáci k dispozici.

Někdy nastává problém při používání ukazovacích zájmen ve spojení s podstatným jménem (ty okna x ta okna, ty kocouři x ti kocouři), nutné je upozornění (často si to děti neuvědomí, jelikož se takto vyjadřují v rodině) a opakování správného tvaru zájmen. Žáci by měli umět vyvodit, kdy se u zvířat, rostlin atd. jedná o vlastní jméno s velkým počátečním písmenem.

Při psaní slov s předložkami někteří žáci chybují a píší obě slova dohromady. V mluvené řeči k podstatným jménům přidávají vhodné předložky. Bezpečné vyhledání podstatných jmen a sloves v textu, je přípravou na práci se základní skladební dvojicí (podmět a přísudek ve vyšších ročnících) a tím i rozlišování vět od souvětí.

K procvičovacím aktivitám patří např. řetězce (rozšiřování věty o podstatná jména či slovesa, každý musí zopakovat všechna předchozí slova a přidat své), práce s textem - pomíchaná slova, přiřazování sloves k podstatným jménům podle významu. Slovní druhy můžeme dobře procvičovat i v matematice při řešení slovních úloh. Často si tyto mezipředmětové vztahy neuvědomují, zadání slovní úlohy posuzují pouze z matematického hlediska – získání dat.

4. VÝBĚR Z OKRUHŮ ČJ VE 3. ROČNÍKU

Při hlasitém čtení ve třetím ročníku ZŠ není již patrný rozdíl, kterou metodou probíhala výuka čtení v prvním roce školní docházky. Ke komplexnímu zvládnutí čtení je zapotřebí nejen samotná technika čtení, ale i porozumění a reprodukce čteného textu. Nezbytnou součástí je proto ovládnutí mluvnického učiva úměrného věku žáka, které je obsaženo v jednotlivých ročnících.

Často se setkáváme s tím, že rodiče s dětmi málo komunikují, nevypráví si s nimi a nečtou. Slovní zásoba se proto rozvíjí nerovnoměrně, je velmi ovlivněna sociálním prostředím dítěte, multimédií. Tím, že dítě nezná význam slov, unikají mu souvislosti, získává zkreslené informace, díky kterým se dopouští chyb.

K podporování čtenářské gramotnosti napomáhá již čtvrtým rokem např. projekt „Čtení pomáhá“, do kterého se mohou zapojit děti základních (kategorie 1st.a 2. st ZŠ a středních škol. Z nabídky knih (120 titulů), která se stále obměňuje, si žák vybere titul přečtené knihy a absolvuje on-line test. Pokud test nezvládne, může ho opakovat, kolikrát chce (otázky ke každé knize se vygenerují). Po jeho úspěšném složení, je čtenáři připsán imaginární kredit 50–ti korun, který věnuje na dobročinný projekt dle vlastního výběru z nabídky (12 aktuálních charit) Každý měsíc se vyhodnocuje zvlášť. Ročně se díky tomuto projektu podpoří více než 100 projektů v celkové sumě 100 mil. Kč. Knihy do nabídky vybírá porota ve složení: Z. Svěrák, A. Ježková, M, Eben, J. Dědeček, M. Roman a další. Tento projekt pomáhá dětem prohlubovat sociální uvědomění, empatii.

K rozvoji pasivní i aktivní slovní zásoby, estetického citění, prohlubování vztahů ve skupině vrstevníků a porozumění textu napomáhají vhodně vybraná divadelní představení. V některých případech, žákům jediné setkání s kulturním představením zprostředkovává škola (dětí s rodiči jezdí do divadla velmi zřídka - z finančních či časových důvodů).

4.1 Vyjmenovaná slova

Jednou z velmi důležitých a problémových částí učební látky ve 3. ročníku ZŠ jsou vyjmenovaná slova. Velmi záleží, jak tuto látku mají do budoucna žáci zažitou, často se ve vyšších ročnících potýkají s vysokou chybovostí. Je to ovlivněno zčásti špatným pamětním upevněním a nedostatečným opakovaným procvičováním, ale i také chudší slovní zásobou, která plyne z vývoje současné situace, kdy klesá zájem o čtení všeobecně. Děti většinu času tráví u počítačů, komunikují pomocí mailů a SMS bez ohledu na pravidla gramatiky. Vyjmenovaná slova se nelze naučit bez drilu a častého procvičování.

Pro lepší zapamatování slouží například slovníček vyjmenovaných slov, do kterého si žák nalepí obrázek s vyjmenovaným slovem, příslušné vyjmenované slovo zapíše i se slovy příbuznými a výjimkami (být x bít, přibyl x přibil, výr x vír, výška x vízka, blýská x blízka, sýra x síra, syt x sít, u syna x usíná, výš x víš, na pysku x na písku, pýcha x píchá, slepýš x slepiš, opylovat x opílovat - barevně odlišené). Další aktivitou jsou např. quadromina (přiřazování vyjmenovaných a příbuzných slov k opisům daného výrazu), pexesa, lota, hra aktivity na vyjmenovaná a příbuzná slova, deskové hry s úkoly na procvičení této látky. Vyhledávání vyjmenovaných slov ukrytých ve větách, tajenkách a osmisměrkách patří mezi oblíbené činnosti žáků, sami se rádi podílejí na jejich vytváření.

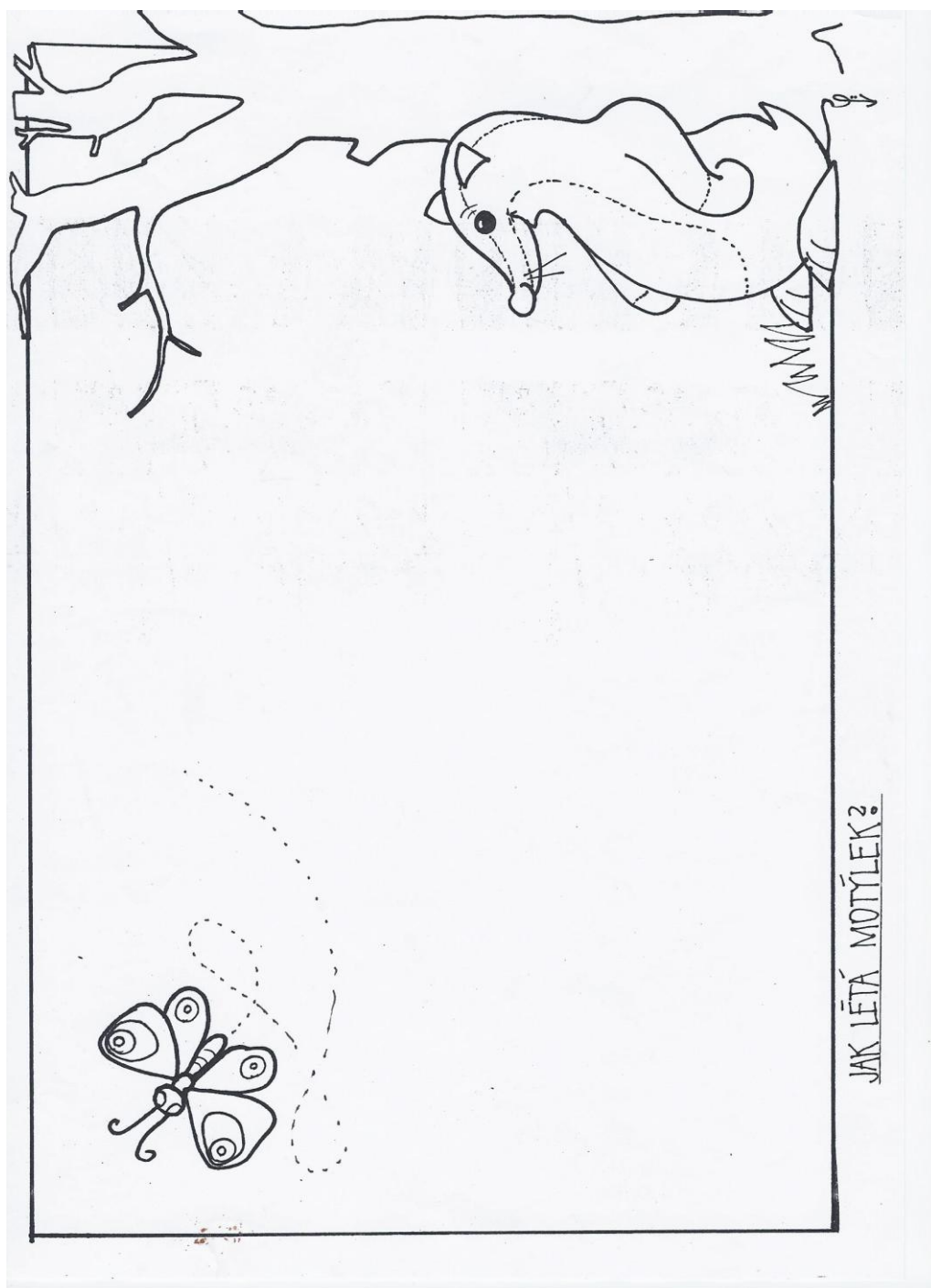
Pro procvičování látky je možné využití PC a interaktivní tabule – vyhledávání informací a propojení s jinými předměty (např. rozdílů slov líska x lyska – ČJ, Prv, býk x bizon – Prv, či Přibyslav – Prv/Z,D), doplňování textu, soutěže družstev v pravopisných cvičeních, přiřazování slov do skupin, při výtvarné výchově nakreslení obrázků doplněných textem, ...

PRAKTICKÁ ČÁST

Hůlkové písmo

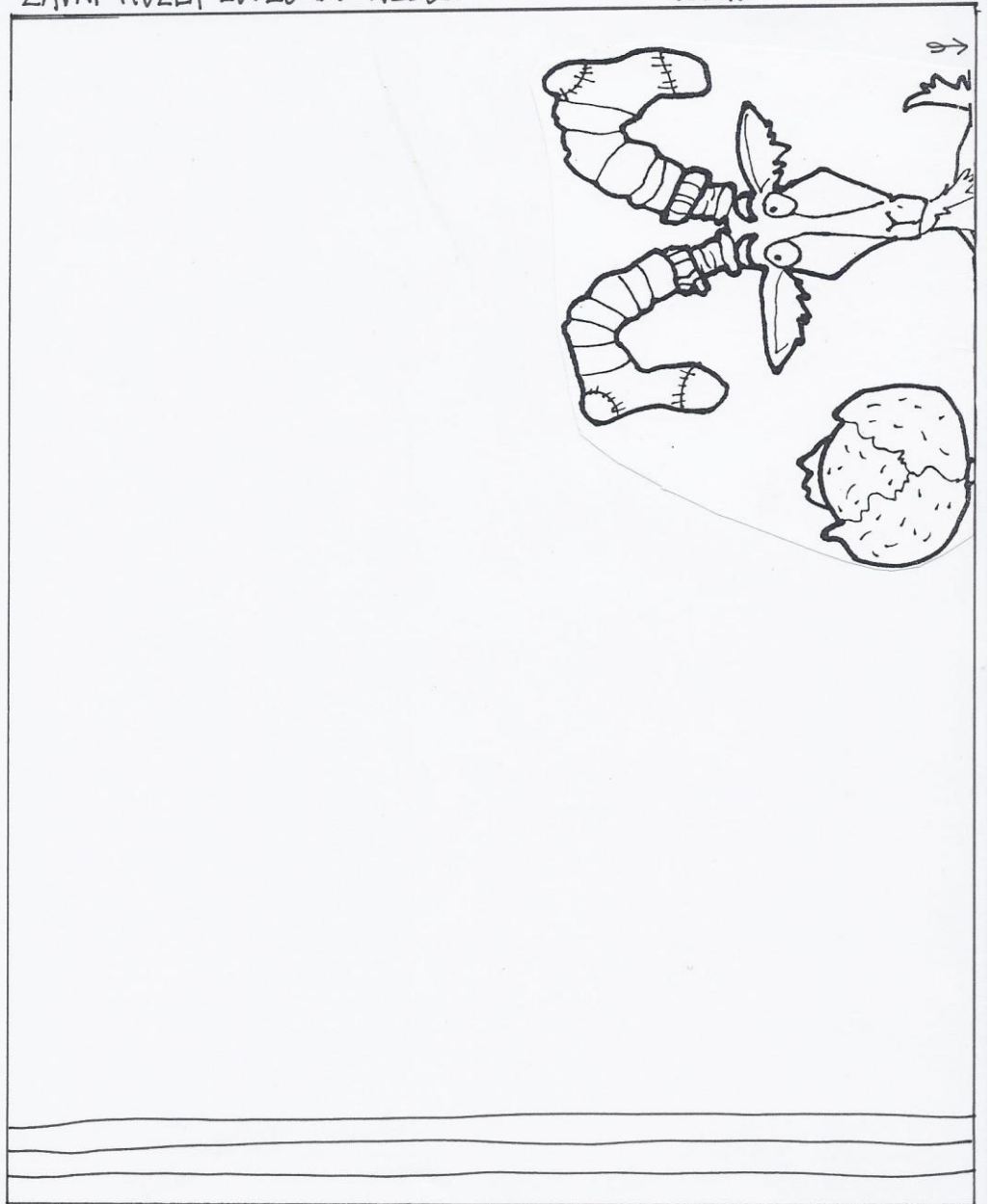

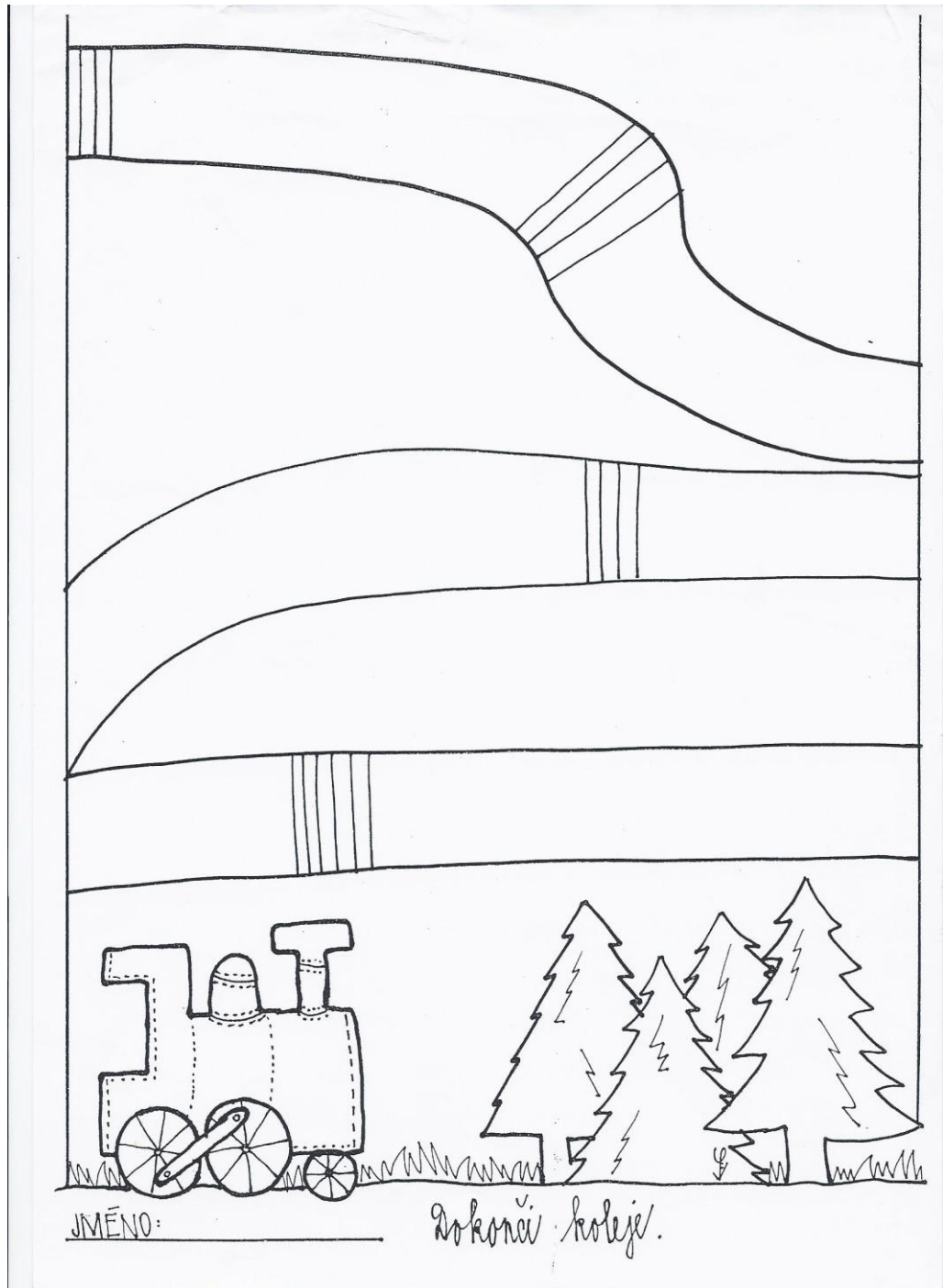
Uvolňovací kresebné cviky

ZAVŘI KOZLA LOJZU DO KLECE :

JMÉNO:

JMĚNO: _____

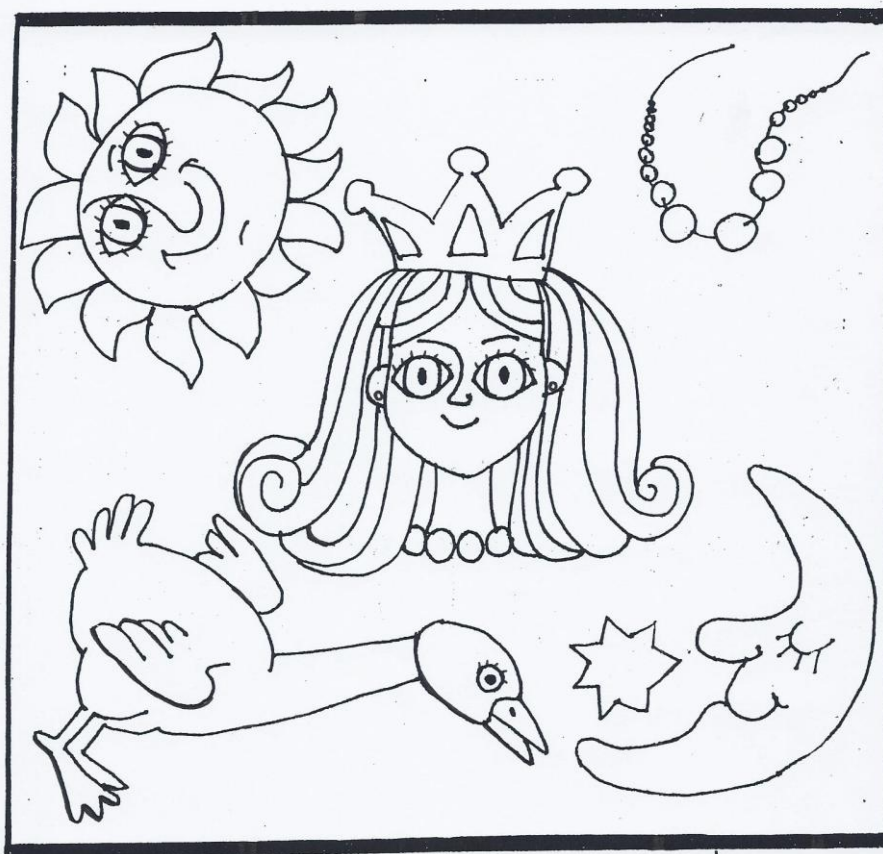
Dokonči koleji!

Velká tiskací písmena

JMÉNO: _____

VYBARVI OBRAZKY. ZAKROUŽKUJ TY, KTERÉ MAJÍ V NÁZVU
PÍSMENKO **A**

NAPÍŠ JE: _____

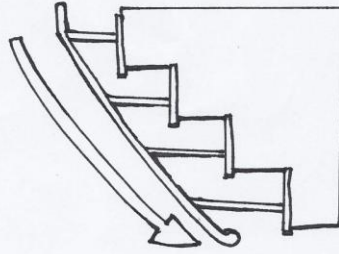
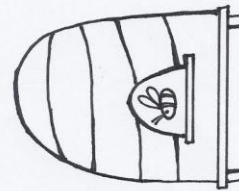
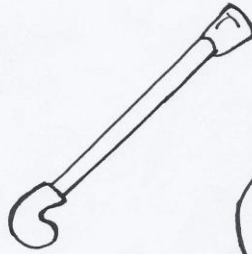

ČTI SLOVA, PODTRHNI U ZELENÉ, Ů MODŘE, Ú ČERVENĚ.

DŮM ULITA BUDÍK ÚSTA HŮL ÚKOL DOLŮ

AUTO KUŘE ÚL HRUŠKA ZUB UCHO LUPA

RŮŽE SŮL

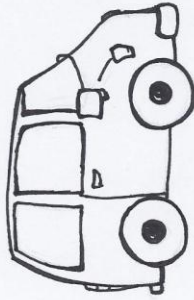
OBRÁZKY SPOJ SE SLOVY.

KDE JE PÍSMENO **A** ? VYZNAČ POLÍČKO KŘÍŽKEM (NA ZAČÁTKU, UVNITŘ, NA KONCI).

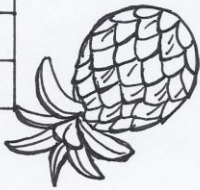
--	--	--

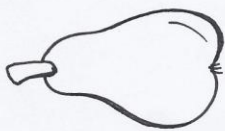
--	--	--

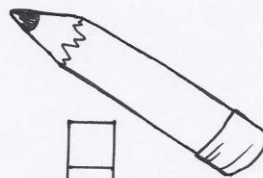
--	--	--

--	--	--

--	--	--

--	--	--

--	--	--

POD OBRAŽKY ZAPIŠ POČÁTEČNÍ PÍSMENA SLOV.

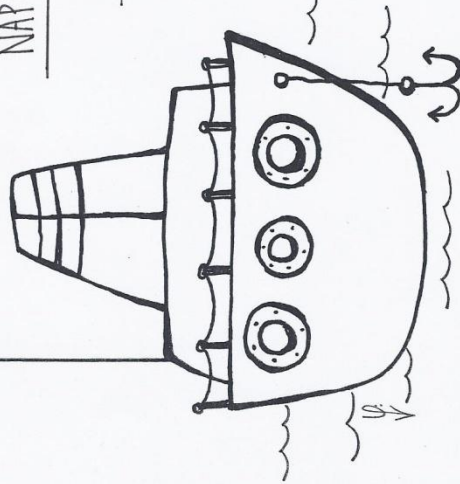
NAPIŠ 2 SLOVA NA POČÁTEČNÍ PÍSMENA:

B:

M:

I:

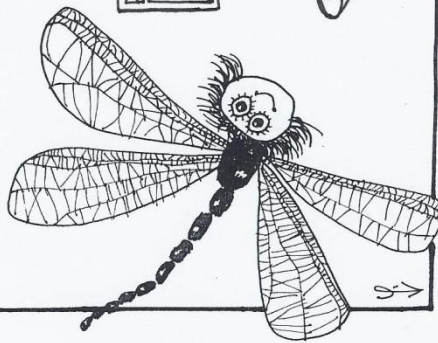
H:

SPOJ BAREVNĚ DVOJICE SLOV. SLOVO, KTERÉ JE POUZE JEDNOU ZAPÍŠ NA

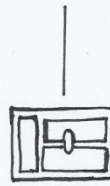
LINKU.

TÁTA	OKO	TERČ	OKNO	OKO	TUNEL	TERČ
TÁTA	AUTO	TÁŠKA	TUNEL	TÁŠKA	MALÍŘ	TOMÁŠ
AUTO	OKNO	MALÍŘ	TALÍŘ	TALÍŘ		

JMÉNO:

K OBRÁZKŮM NAPIŠ POČÁTEČNÍ PÍSMENA.

DOPLŇ PÍSMENÁ DO SLOV:

JMÉNA: E__A, E__A, E__A, E__A

OVOCE: HR__ŠKA, A__A__AS, J__H__D__, B__N__N

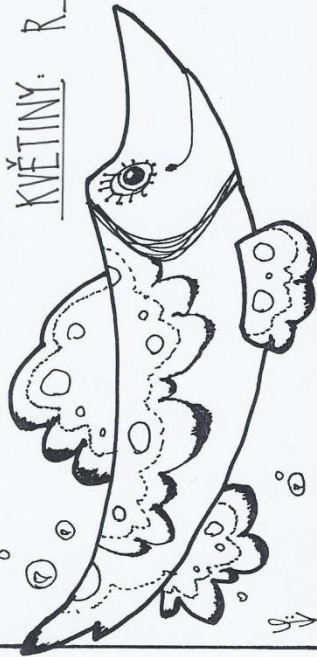
ZELENINA: C__B__LE, Č__S__EK, H__Á__EK, Z__L__

ZVÍŘATA: P__S, HR__CH, S__ON, K__Á__A, K__Č__A

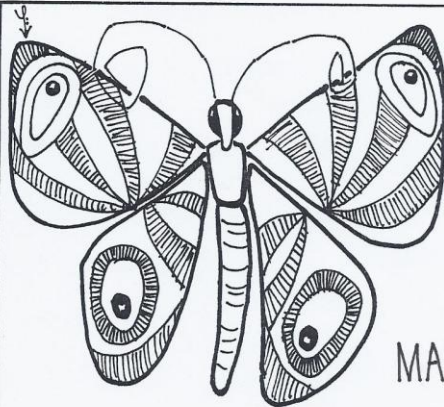
VĚCI: ST__L, T__L__Ř, Ž__D__E, P__ST__L, DV__Ř__

KVĚTINY: R__Ž__, T__L__P__N,

N__RC__S, FI__LK__

JMÉNO:

ČTI:

MEČ MYŠ MÁK

DŮM MRAK MOTÝL

MAREK MÁ KOLO.

KOLO JE MODRÉ.

MÁŠ TAKÉ KOLO? JAKÉ JE?

NAJDI SLOVO MAREK A VYBARVI JEDNOU BARVOU:

U M Y A R O S E B N K

NAJDI SLOVO KOMÍN A VYBARVI:

K O U T M N

SPOJ STEJNÁ SLOVA:

MĚČ	TYČ	LES	VES
KLÍČ	MĚČ	VES	LES
TYČ	KLÍČ	PES	PES

ČTI A VĚTY DOKONČI.

MÁMA SE JMENUJE _____.

MÁM JI MOC _____.

ZÍTRA MÁ _____.

DĀM JÍ VELKOU _____.

LUCKA MÁ _____.

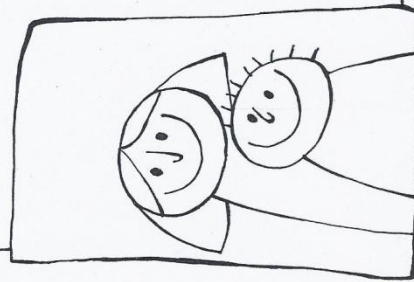
ZMRZLINA JE _____.

TÁTA ŘÍDÍ _____.

MÁŠ RÁD _____ ?

KULATÝ JAKO _____.

PTÁČEK _____.

PŘEČTI SLOVA A BAREVNĚ OZNAČ PÍSMENA, KTERÁ ZNAŠ.

OVOCE OSEL DOPIS OKNO KLUBKO OVCE

LES LIŠKA JELEN DATEL KLOKAN

MÁMA TÁTA ĀLA ALEŠ BĀBA ELA ADAM

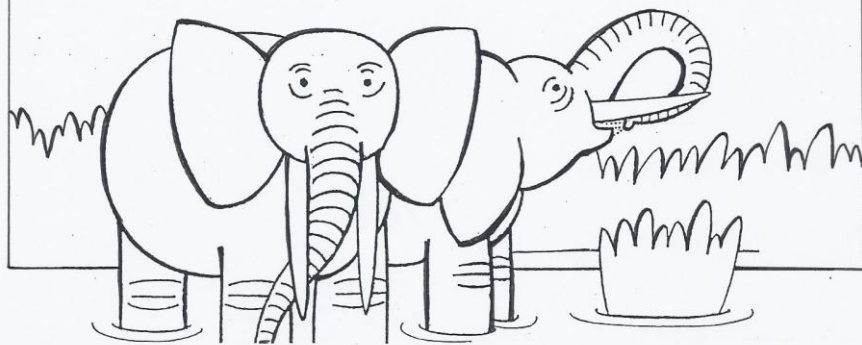
NAPIŠ:

JMÉNO: _____

ZVÍŘE: _____

VĚC: _____

PODEPIŠ SE: _____

NAPIŠ, CO KDO JÍ.

KOČKA JÍ _____.

PES JÍ _____.

MYŠ JÍ _____.

RADEK JÍ _____.

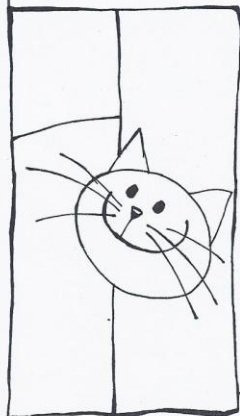
DOKONČI VĚTY.

JAHODA JE _____.

SLUNCE _____.

MOTÝL _____.

RYBA _____.

KOČKA _____.

JANA _____.

MAMINKA _____.

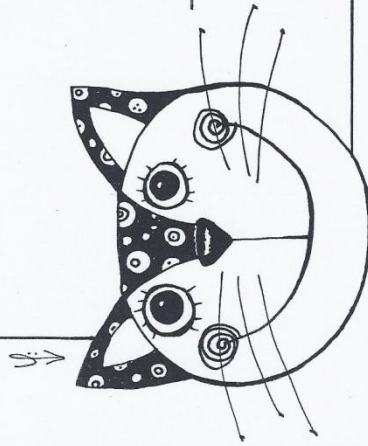
PŘEČTI SLOVA. SLOVA SLOŽENÁ ZE 4 PÍSMEN PŘEPÍŠ.

PEPÍK PUSA PRYČ POLENO TOPOL MAPA LAMPA PŮL

PŘEPÍŠ SLOVA SLOŽENÁ ZE 3 PÍSMEN.

LUPA PES PAS PASTA KOP PAC LOPATA SPÍ PÁJA

NAPÍŠ 5 SLOV, KTERÁ ZAČÍNÁJÍ NA PÍSMENO P.

OBRAŽKOVÉ ČTENÍ

U LESA JE SLUNNÁ LOUKA
ADĚLKA TAM NAŠLA

NA KROVKÁCH MĚL SEDM

SCHOVAL SE JÍ POD

BROUČKU, TO JSEM JÁ - ADĚLKA.

BROUK VYSTRČIL

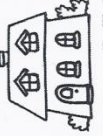

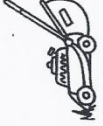
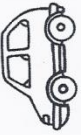
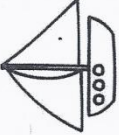

ŘEKL: JÁ JSEM MARUŠKA

PRVNÍ JARNÍ

BÁSEŇ PŘEČTI, NAUČ SE JI.

Malá tiskací písmena

			
list	dům	míč	lehátko
			
sekačka	auto	plachetnice	čepice
			
televizor	penál	hrábě	hrad
			
slunečnick	žába	sešit	brýle

DOMINO I.

oblačka		potáče	
motýl		botá	
kufr		pes	
ponožka		křeslo	
		citron	
		květina	
		máňdelník	
		traktor	
		bázen	
		loď	
		láhev	
			
			
			
			

DOMINO II.

Jméno: _____

Věty přečti a opiš:

Čert a Káča.

Káča tancuje.

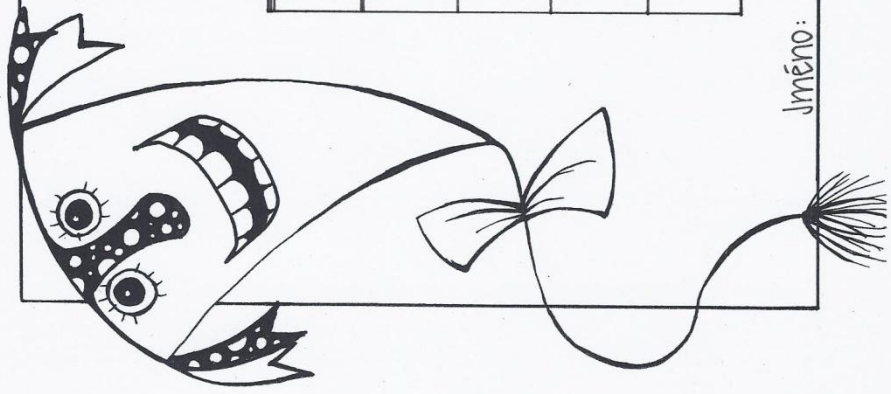
Čert má rohy.

Má i kopyto?

Čert žije v pekle.

Kde bydlí Káča?

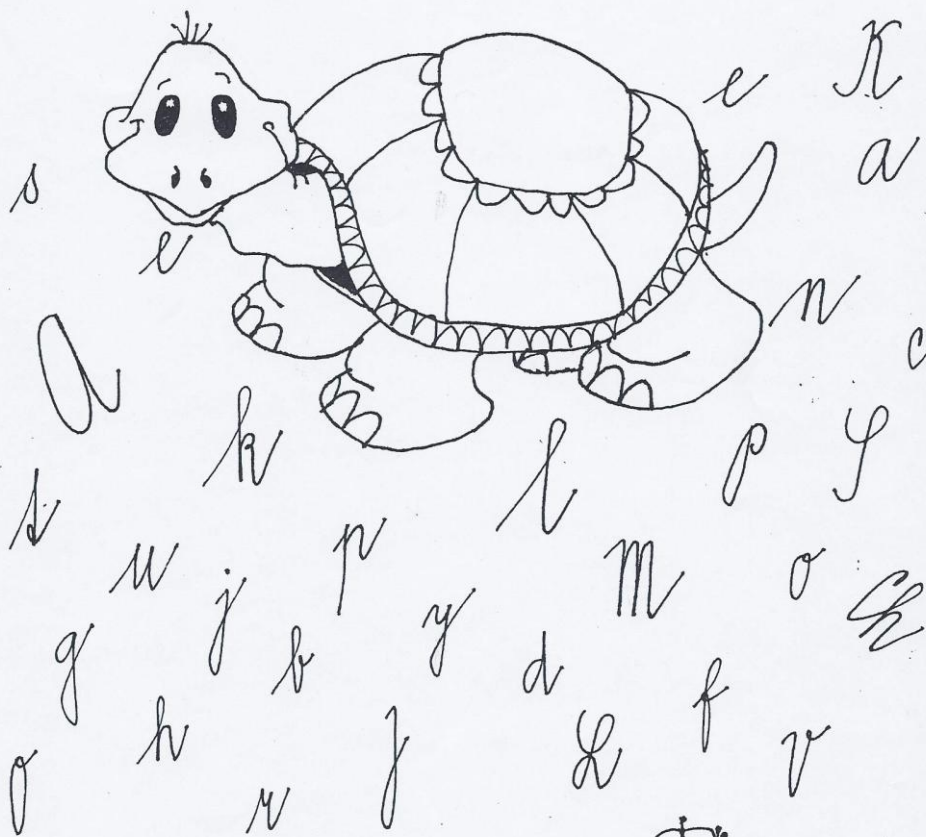
Zapiš slova podle počtu písmen.

drak nos dub brook Alena ryba
rok krok tráva opice járo obr

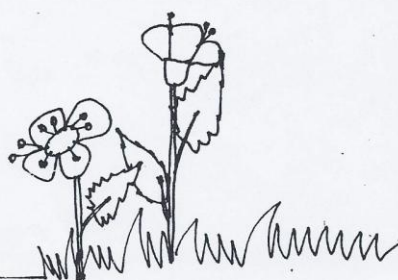
3	4	5				

Jméno:

Želvička se jmenuje Alenka - vyškrtej písmenka, která do jména nepatří.

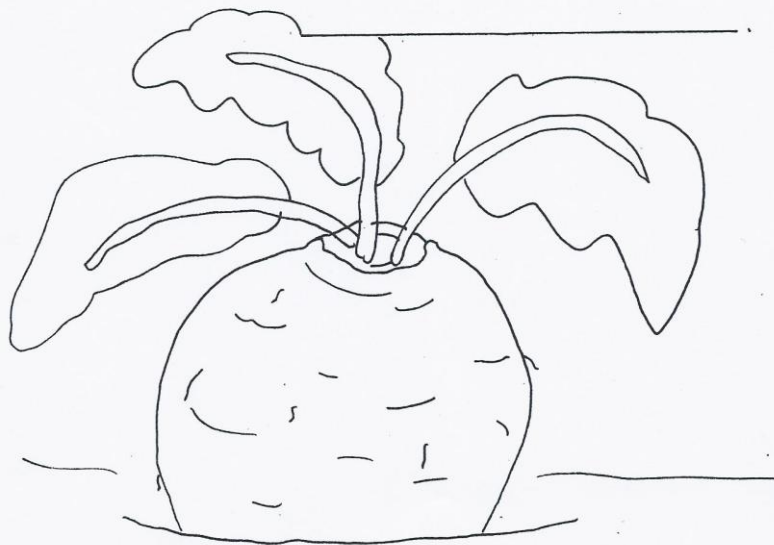

podpis: _____

Doplň slova

1. Dědeček nasadil _____.
2. Vyrostla velká, převeliká.
3. Dědeček ji chtěl vytáhnout - táhl, táhl,
ale _____.
4. Zavolał si na pomoc _____.
5. Polom ještě _____,
_____ a _____.
6. Jako poslední jim pomohla _____.

Z písmenek poskládej 5 slov. Vždy písmena vybarvi a slovo zapiš.

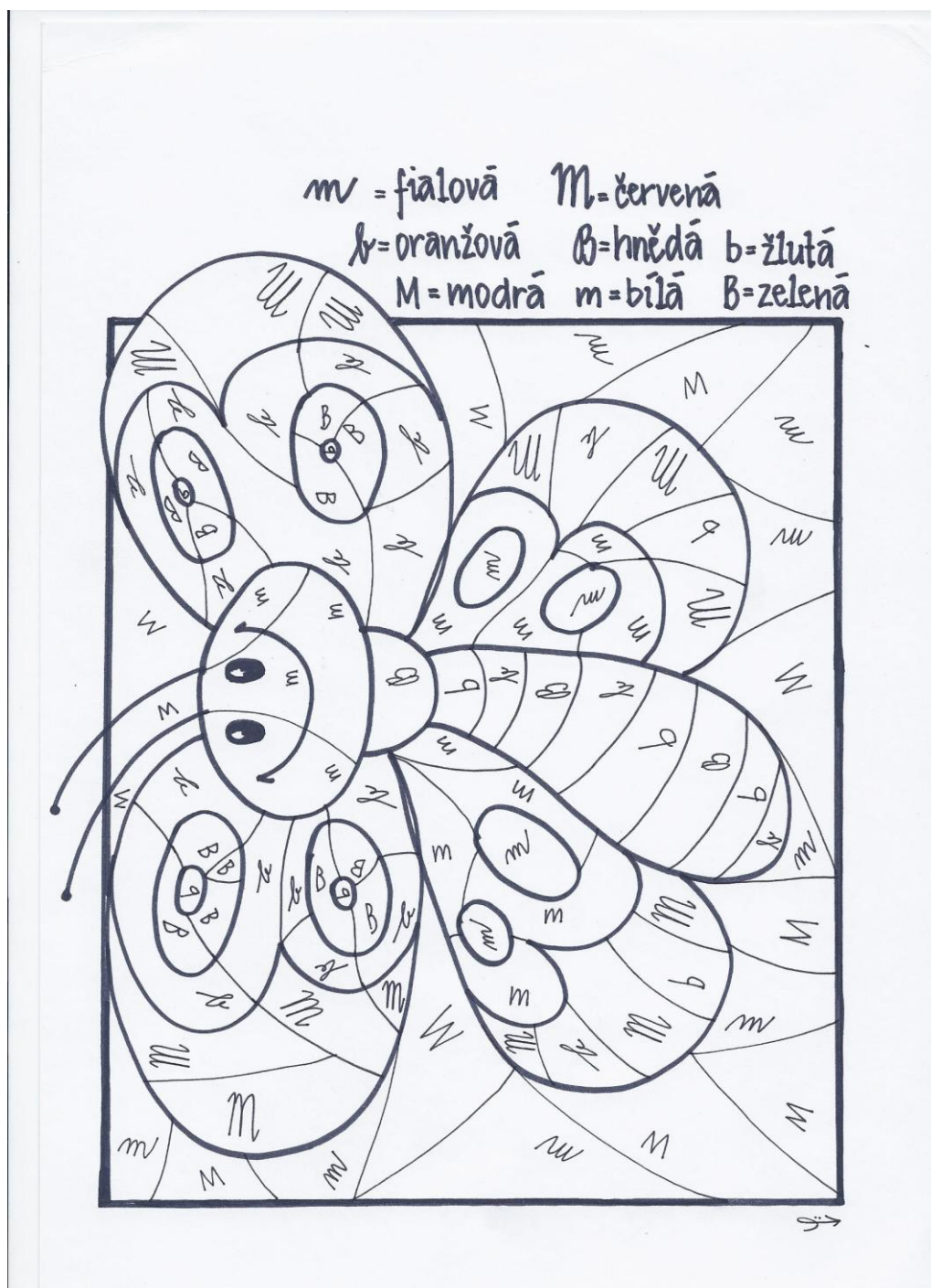
ž é o š b t e j v a s i n o m z r ó a i l l k ý Y A

ú p j t a M t e d k t c h u ā

mens:

Velká a malá tiskací písmena, psací písmo

Pravopisně měkká písmena, pravopisně tvrdá písmena

Doplň *i, í* nebo *iy, iy*
Kterých slov je *ie*?

ř^í - řem^ě r - ma^l ko^ř - šek^l

poklad - má^í - děš - m^í - n^í

raj - v^í punčoch - puš -

o^ě - o^ě - šek^l mílek -

jabod - hru^č - ček^l m^í - n^í

lav - se nepop^ř - m^í - n^í

sk^ř - šek^l k^ř - p^řek^l m^í - n^í

ch^í - sv^í - vlak - m^í - n^í

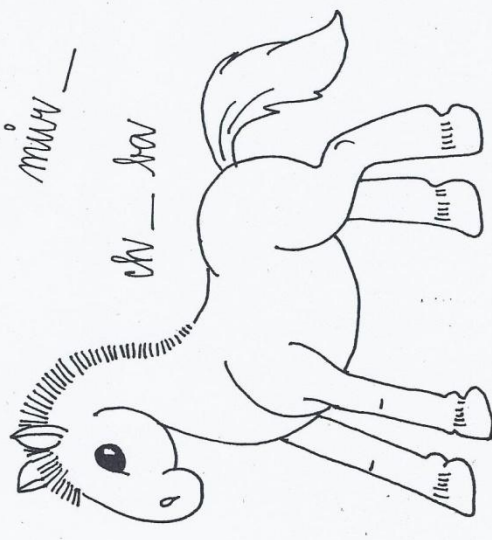
ho^ř - čem^l v^í - hon^l

The drawing is a simple line drawing of a pig, facing left. It has a large, rounded body, small ears, and a curly tail. Various parts of the pig are labeled with handwritten words and syllables, including 'vlak' on its back, 'v - hon' near its feet, and 'hoř - čem' near its head. The labels are written in a cursive, handwritten style.

drobný n. y. měkké slabiky čeremě, tvrdé slabiky zeleně.

hny — kaštan. — N — ba
w — N — N — N — kačla š — kač —
plac — brambur — mu —
m — N — dlu ch — ba
alš — N — — poyok
ros — ka — š — ka — N — čka
m — N — na —

Doplň chybějící souhlásky...

slí____, hří____, zpě____, zu____, vítě____,
dora____, kalu____, uka____, plu____, mrke____,
jaku____, ví____, Václav____, holu____, sní____, devě____,
medvě____, chlé____, souse____, příko____, příka____, me____,
rodu____su, smí____, bruske____, bato____, chlu____
Vla____ka, le____ký, li____ka, dra____ky, zou____ky,
tru____ky, he____ká, při____ky, ři____ky, sta____ký,
ů____ká, lá____ka, pole____ka, dodá____ka, bu____ta

Jméno: _____

PL Z pohádky do pohádky **Jméno:** _____

1. Poznej pohádky podle nápovědy a napiš název:

- babička, vlk, myslivec, červený čepeček _____
- makové pole, červená sukně, motýl Emanuel _____
- skřítek neposeda, rybník Brčálník _____
- zlá královna, trpaslíci, otrávené jablko _____
- les Řáholec, Manka, Cipísek _____
- Brumda, Čmelda, píďalka _____
- klobouk kouzelníka Pokustóna, rozcvička _____
- holoubci, ples, ztracený stěviček, princ _____
- bratr a sestra, les, ježibaba _____
- snědl mámu, tátu, děvečku s trakařem _____
- neposlušný klouček, hráček, liška _____

2. Seřad' věty – očíslej pořadí:

- ___ Zavolali na pomoc vnučku.
- ___ Dědek na políčku zasadil řepu.
- ___ Babka se chytne za dědka, táhnou, ale nevytáhnou.
- ___ Řepa vyrostla veliká, převeliká.
- ___ Dědek chce řepu vytrhnout, táhne, ale nevytáhne.
- ___ Kočka za psa, táhnou, ale nevytáhnou.
- ___ Zavolal na pomoc babku.
- ___ Vnučka za babku, babka za dědka, dědek za řepu – táhnou, ale nevytáhnou.
- ___ Zavolali na pomoc psa.
- ___ Zavolali na pomoc myš.
- ___ Pes za vnučku, vnučka za babku, babka za dědka, dědek za řepu – táhnou, ale nevytáhnou.
- ___ Zavolali na pomoc kočku.
- ___ Myš za kočku, kočka za psa, pes za vnučku, vnučka za babku, babka za dědka – táhnou a rup! Řepu vytáhli.

PL – dě, tě, ně, bě, pě, vě, mě

Jméno:

1) K daným slovům říkej slova, která odpovídají na otázku jak. Přepiš pět dvojic slov, které si vybereš.

přísný – přísně, krásný, žlutý, mladý, užitečný, pohádkový, strašidelný, silný, špatný, strakatý, polekaný, barevný, roztrhaný, hladový, zlomený, chlupatý, slaný_____

2) Vymysli a napiš vždy tři slova:

Bě: _____

Pě: _____

Vě: _____

Mě: _____

Dě: _____

Tě: _____

Ně: _____

3) Doplň dě, tě, ně, bě, pě, vě, mě:

__sto, __žký, K__ta, med__d, k__ták, __síc, __kdo, hlasi__, třeš__,
__na, __ží, z__vačka, __sto, hří__, __nkava, o__d, __jír, __c, __tuška

4) Vymysli a napiš pět vět se slovy s bě, pě, mě, vě

_____.

5) Napiš tři věty o běláskovi:

6) Dopln chybějící slabiky bě, mě, pě, vě, dě, tě, ně :

__ti běžely do parku. Hrály si tam do__ti hodin. Holčička __tka ztratila z__vník. Hodně plakala, protože jí ho __novala kamarádka __rka. Ostatní __ti ji utěšovaly a pomáhaly jí ho hledat. Nakonec z__vník našly, ležel __sně vedle staré třeš__. __tka __la velikou radost a proz__vovala si radostné písničky z pohádek.

7) Dopln chybějící slabiky bě, pě, mě, vě, dě, tě, ně :

Starý __da vzpomínal na své __tství. __které historiky byly velmi veselé. __li s kamarády tajnou skrýš, ve které ukrývali své poklady. Jednou se vy__sili, když našli med__dí stopy poblíž vstupu do skrýše. Med__da nikde však již neviděli, tak sebrali odvalu a vstoupili. Nedalo jim to a rozhodli se vypátrat, kam se med__d po__l. Stop bylo více, vypadalo to, že je navštívila med__dice i s medví__tem. Roz__lili se do __ti skupin a každá se roz__hla jiným směrem od skrýše. __da byl ve skupi__s __rou, Romanem, Jirkou. Jako první o__vili, že stopy s__řují různými s__ry, ale nakonec se sbíhají hlav__u starého seníku. Opatr__se přiblížili a __da jako nejstateč__jší z kamarádů otevřel dveře. Ve t__nikoho nevi__l. Najednou __s__kolem jeho hlavy prolétl míč a ozval se veselý smích. Byly to __ti z vedlejší vesničky jménem České Bu__jovičky. Ch__ly si pouze z __dy a jeho kamarádů u__lat srandu. Všichni se tomu zasmáli a večer u táboráku opékali buřty, chléb a zpívali pís__o příro__.

8) Oprav chyby :

Vjezeň seděl na dřevjené posteli. Fčela byla rozzuřená, že jí lev odehnal ocasem. Honsa snědl fšechni buhty. Po dvoře bjechala kachýnka, kterou honila kočyčka. Staré auto jelo velkou richlostí. Rybičky v akváriu jsou vodní živočichové. Maminka upekla povidlové buhty, tatínek je skoro fšechny snědl. Maksipes Fík přeztal růst, protože se napil piva. Náš papoušek Ferdík rád spívá veselé melodie a napodobuje zvuky s domásnosti.

Hry se slovy: vyplň úkoly u jednotlivých cvičení, proved' společnou kontrolu ve dvojicích. Byly pro tebe úkoly těžké? Pokud ano, které? Označ je tečkou.

1. Co najdeme v obchodech? Zahraj si na prodavače a zákazníka.

Zelenina, Kosmetika, Nábytek, Potraviny, Oděvy, Domácí potřeby, Sklo a porcelán, Mléčné výrobky, Klenoty, Textil, Elektrické spotřebiče, Cukrárna

- a) Najdi společný název pro napsaná slova _____
- b) Co nakupujeme v obchodech, jejichž názvy jsou zde uvedeny? _____
- c) Kde koupíš mouku, náramek, tričko, banány, šampon, příbory? _____

2. Co nosíme na sobě? Ke každému podst. jménu vymysli příd. jméno.

Bačkůrky, sukně, kalhoty sandálky, slamák, trikot, zástěrka, halenka, tepláky, kozačky, baret, pantoflíčky, šátečky, plavky, sluneční brýle, kopačky, šálu

- a) Najdi slovo nadřazené, vymysli další podřazená slova. _____
- b) Ve kterém ročním období nosíme tyto věci? _____
- c) Co nosí jen děvčata, co jen chlapci? _____

3. Opačný význam:

Nalezené, zakoupený, navlečené, zavřené, zítřejší, prostřední, daleká, rozvedená, velká, hořejší, stříbrní, odřené, otevřená, prázdný, čisté, malinká

- a) Přidej ke slovům podstatná jména. _____
- b) Vymýšlej slova opačného významu. _____

4. Slova opačného významu:

Široká, nešikovná, hluboká, světlá, vrchní, líbezná, ženatý, obrovský, letní, potom, vesele, vysoko, prázdno, nazpátek, nahoře, nízký, světlá, horké, nový

- a) Vysvětli význam slov ženatý a líbezná.
- b) Vymysli ke každému slovu slovo opačného významu.

5. Znáš přírodu?

Bř-zka, d-vizna, koč-čky, ž-žala, trnk-, ropuch-, skř-vánek, š-pky, kaprad-na, křečc-, hřebc-, mot-lek, d-vočák, rozmar-n, jezevc-, r-bař-k

- Doplň i nebo y.
- Přečti, napiš slova označující jednu věc a slova označující více věcí.
jedna věc _____
více věcí _____
- Rozděl slova na názvy rostlin podtrhni (červeně) a zvířat (zeleně).
- Co víš o rostlinách a zvířatech?
- Opiš názvy rostlin _____
- Opiš názvy zvířat _____

6. Co sem nepatří:

autobus, metro, trolejbus, sanitka, jízdenka, traktor
čokoláda, lízátka, dorty, zákusek, muchomůrka, oplatka
květák, brokolice, petržel, okurka, cibulka, záhonek

- Škrtni slovo, které nepatří na řádek.
- Najdi pro každou skupinu slovo nadřazené.
- Opiš názvy dopravních prostředků, které jezdí po zemi.

7. Dopln řadu alespoň dalšími pěti slovy:

Stůl, židle, postel, _____
Bříza, dub, topol, buk, _____
Králík, kráva, koza, _____
Slepice, korela, pěnkava, _____
Jitka, Klára, Věra, _____
Leopold, Horymír, Bruno, _____
Ponožka, kabát, šála, _____
Švihadlo, míč, brusle, _____
Kytara, harmonika, flétna, _____
Zelí, pórek, paprika, _____
Malina, liči, ananas, _____
Párek, hranolky, krupicová kaše, _____

PL – podstatná jména **Jméno:** **Datum:**

Čtení s porozuměním, procvičování podstatných a vlastních jmen.

Barevně podtrhej podstatná jména: m- modře, ž- červeně, s- zeleně

Slunéčko sedmítečné je velmi užitečné. Živí se mšicemi. Pokud se cítí v nebezpečí, předstírá, že je mrtvé. Mezi kočkovité šelmy patří tygr, lev, gepard, ale i kočka domácí. Jsou to velmi obratní lovci. Babočka admirál patří mezi naše nejkrásnější motýly. Přilétá k nám z jižní Evropy.

Doplň vynechaná podstatná jména:

Na dvorku pobíhala _____ s _____. _____ Azor je pozorně sledoval. Na _____ uzrály _____ a _____ Anička z nich upeče výborný _____. Už se na něj moc těším. Ochutnat přijde také _____ s malou _____. To bude _____.

Doplň podstatná jména, ukaž na ně zájmeny ten, ta to.

Červená _____. Hladový _____. Sladká _____.
Rozbité _____. Nová _____. Kyselá _____.
Chlupatá _____. Strašidelný _____. Odřené _____.

Doplň podstatná jména:

_____ rostou na jabloni. _____ a _____ hrají kopanou.
_____ Azor štěká na dvorku. _____ dává mléko. _____
bojoval s drakem. _____ sbírá houby. _____ peče čokoládový dort. _____ je mládětem slonice. _____ maluje velký obraz.

Podtrhni podstatná jména zeleně, vlastní jména oranžově:

Vladka má červené šaty. Máš rád dortíky? Kamarád Milan dostal nové kolo. Vydra loví malé rybky. Kolem zahrady je vysoká zeď. Bydlím v malé vesnici Račice. Sestra Klárka pojedje na výlet s kamarádkou Aničkou. Maminka plete svetr pro Kubíka. Na dvoře pobíhala slepice s kuřaty. Lád'a a Mirka vyrušují při matematice. Na zahradě dozrála červená jablka. Kdo snědl borůvkový koláč? Kuba má psy Vojtu a Věnu, kočku Máju, morče Filipa a želvu Amálku. O prázdninách pojedu k tetě do Prahy. Když venku prší a svítí sluníčko, je velká pravděpodobnost, že se utvoří duha. Rozkvetly fialky a krásně voněly. Soused Josef šel včera umýt auto, avšak když ho namydлил, začalo pršet.

Doplň párové souhlásky P–B, odůvodni pravopis, tvoř na daná slova věty.

Čá_, slou_, holu_, Jaku_, so_, hři_, slu_pky, ry_ka, stře_, ší_, jestřáb_, drá_,
chlu_, kra_, chlé_, du_, šrou_, poklo_, Fili_, zu_, kolé_ka, klu_ko, tru_ky, hro_

Doplň párové souhlásky D-T, odůvodni pravopis, tvoř na daná slova věty.

Hla_, kos_, ky_ka, lá_ka, Davi_, Ka_ka, Bě_ka, Ji_ka, kamará_, medvě_, ha_,
svě_, fo_ka, úřa_, me_, hra_, příkla_, sa_, bu_ka, obě_, listopa_, zápa_,
cho_ba, drá_, hra_, na_, pře_, po_, o_, bo_, kli_, řá_, pá_, listopa_, Ra_ka,
ma_ka

Doplň párové souhlásky Ď-Ť, odůvodni pravopis, tvoř na daná slova věty.

Vzbu_, zaho_, přive_, pláš_, zapla_, déš_, ukli_, poj_, se_, sí_, ho_, ple_, vra_,
chu_, lo_, le_, pou_, ze_, zasa_, pamě_, neztra_, peče_, odpově_, zame_, te_,
a_, vždy_, nech_, labu_, cho_, Vla_ka, ta_ka, pus_, pora_, rtu_,

Doplň párové souhlásky V-F, odůvodni pravopis, tvoř na daná slova věty.

Jose_, Václa_, fotogra_, kone_, Rudol_, pá_, věte_, hou_, lo_, biogra_, láhe_,
hně_, kre_, proje_, páne_, zpě_, pozdra_, domo_, obu_, le_, telegra_, cí_ka,
Slá_ka, koropte_, ko_, Žo_ka, poho_ka, žáro_ka, pla_ky, dří_ka, hlá_ka,
dra_ci, borů_ka, bábo_ka, nádi_ka, jeze_čík, odě_, ruká_, ku_r, o_ce, dí_ka

Doplň párové souhlásky Z-S, odůvodni pravopis, tvoř na daná slova věty.

Nápi_, rybí_, ko_, ve_, le_, hmy_, ča_, paře_, koko_, šimpan_, vítě_, pe_,
záka_, ku_, mrá_, vů_, hla_, hrá_, obra_, obva_, důka_, ní_ký, úče_, průka_,
bří_ka, ří_ky, vychá_ka, banda_ka, závě_, schů_ka, pově_, zale_, dře_, ka_

Doplň párové souhlásky Ž-Š, odůvodni pravopis, tvoř na daná slova věty.

Nů_, ko_, bro_, mu_, le_,kří_, mro_, lů_ko, drůbe_, mláde_, mu_ka, tu_ka,
uka_, plá_, skrý_, kní_ka, pě_ky, li_ka, ši_ka, le_, my_ka, slepý_, vě_, roho_

Doplň párové souhlásky H-CH, odůvodni pravopis.

Prá_, kru_, Vojtě_, ple_, smí_, mni_, le_ký, sní_, dru_, vrh_, oře_, ho_, ro_,
tr_, ne_ty, du_, sní_, ji_, dlu_, Oldři_, sto_, bě_, bato_, tvaro_, vl_ký,
rampou_, hro_, hlo_, me_, ženi_, mě_, Če_

Doplň správná písmena do slov, pět libovolných vět přepiš do sešitu.

Li_ka sbírala borů_ky. Dnes byl velký mrá_. Ji_ka má velký hla_. Vojtě_ má
černý bato_. Slá_ka má novou kní_ku. Le_ je král zvířat. Ha_ se plazí v trávě.
Fo_bal, to je hra, tu má každý rá_. Hrachová polé_ka nepatří mezi mé
oblíbené. Uprostře_ jezera někdo _patřil opuštěnou lo_ku. Pohá_ky na dobrou
noc jsem měl moc rá_, kdy_ jsem byl malý. Učitelé se scházejí ve _borovně.
Oldřich a Vlastisla_ hrají fo_bal. Mrá_ vymaloval okna jinovatkou. _tratil jsem
nový bato_. Babička zapomněla koupit tvaro_ na bu_tu. _čera bylo krásně, ale
dnes zase sněží. Kryšto_ jede hrát ba_ket. Nekousej si ne_ty. Pá_ má krásný
ocas. Obrá_ky, které nám visí v obýváku, jsou moc staré. Nad starým hra_em
se vznášel du_ Bílé paní. S tebou je ale kří_. Ove_ je obilnina. O_čácký pes rád
pracuje na farmě. Eliška a Bo_ka jsou kamará_ky.

„O MEDVĚDOVI, VLKOVI A LIŠCE

LIŠKA, VLK A MEDVĚD ŠLI LESEM A HLEDALI NĚCO K SNĚDKU. NAJEDNOU UVIDĚLI DUTÝ STROM A V NĚM PLNO MEDU. „MED!“ VYKŘIKLI VESELE A ZAČALI SE DOHADOVAT, JAK SE O TEN MED SPRAVEDLIVĚ ROZDĚLÍ. „NEJLÍP BUDE, KDYŽ SE O MED PODĚLÍME PODLE STÁŘÍ,“ NAVRHLA LIŠKA A OBRÁTILA SE NA VLKA: „KOLIKPAK JE TI?“ „KOLIK?“ ŘEKL VLK. „ROVNÝCH DVĚ STĚ.“ „DVĚ STĚ LET?“ OHRNULA NOS LIŠKA. „TO JE MÉ NEJMLADŠÍ DCEŘI.“ PAK SE LIŠKA OTOČILA K MEDVĚDOVI: „A KOLIKPAK JE TOBĚ LET?“ „MNĚ?“ ŘEKL MEDVĚD. „MNĚ JE TEPRVE OSM LET, ALE TO JE JEDNO, PROTOŽE JÁ UŽ TEN MED VŠECHEN SNĚD, KDYŽ SES S VLKEM DOHAĐOVALA, KOLIK JE MU LET.“ (STANOVSKÝ, 2005, s. 12)

1. KTERÁ ZVÍŘÁTKA BYLA V BAJCE? NAPIŠ JE OD NEJSTARŠÍHO.

2 KDO NAKONEC VYHRÁL? _____

3. NAJDI A PŘEČTI VĚTU, KTERÁ ZAČÍNÁ: NAJEDNOU UVIDĚLI.....

4. CO BYLO V DUTINĚ? _____

5. PŘEČTI, KOLIK LET BYLO VLKOVI. JE TO MOŽNÉ? _____

6. JAKÁ ZNÁŠ LESNÍ ZVÍŘÁTKA? DOVEDEŠ NĚJAKÉ NAKRESLIT?

7. PŘEDVĚĎ PANTOMIMOU MEDVĚDA, ZAJÍCE A DIVOKÉ PRASE.

8. HÁDEJ ZVÍŘÁTKA, ODPOVĚĎ NAPIŠ NEBO NAKRESLI:

A) NEMÁM NOHY A SYČÍM. _____

B) LÉTÁM V NOCI, MÁM ZOBÁK A HOUKÁM _____

C) JSEM MALÁ A BOJÍM SE KOČKY. _____

D) VYHRÍVÁM SE NA KAMENI A NEJSEM HAD _____

E) JSEM PILNÁ, SBÍRÁM PYL _____

F) LÉTÁM, JSEM BAREVNÝ A NEJSEM PTÁK _____

G) ŘÍKAJÍ MI DOKTOR STROMŮ _____

H) MÁM RÁDA ŠÍŠKY A OŘÍŠKY _____

„O MLSNÉ OPICI

OBJEVILA ŽELVA VE SKLEPĚ HROMADU BANÁNŮ. ŘEKLA O NICH OPICI: „VLEZ DO SKLEPA OKÉNEM, VYHÁZEJ BANÁNY VEN A PAK SE O NĚ PODĚLÍME.“ OPICE VLEZLA DO SKLEPA A DALA SE DO BANÁNŮ. „TAK PODEJ MI PŘECE TAKÉ NĚJAKÝ!“ PROSILA ŽELVA. „ANI MĚ NENAPADNE,“ SMÁLA SE OPICE A OPRAVDU CELOU HROMADU BANÁNŮ SNĚDLA SAMA. ŽELVĚ NEPODALA ANI JEDEN. NAJEDLA SE TAK, ŽE MĚLA BŘICHO JAKO SUD. A KDYŽ SE CHTĚLA PROTÁHNOUT OKÉNEM ZPÁTKY, UŽ SE NEPROTÁHLA, JAK BYLA TLUSTÁ. TAK MUSELA OPICE ZŮSTAT VE SKLEPĚ, DOKUD NEPŘIŠEL HOSPODÁŘ. A KDYŽ VIDĚL, CO SE STALO, NABIL OPICI, CO SE DO NÍ VEŠLO.“ (STANOVSKÝ, 2005, s. 14)

1. PODTRHEJ ČERVENĚ **O**, ZELENĚ **A**, MODŘE **U**, ORANŽOVĚ **I**.

2. VÍŠ, JAK SE ŘÍKÁ ŽENĚ HOSPODÁŘE? _____

3. PODTRHNI SPRÁVNÉ SLOVO: BANÁNŮ BYLA HROMADA – HROMÁDKA. OPICE BANÁNY ROZDALA – SNĚDLA. DO SKLEPA PŘIŠEL VODNÍK – HOSPODÁŘ. MĚLA BŘICH JAKO SUD – SOUDEČEK. OPICE BYLA HODNÁ – LAKOMÁ. BANÁNY BYLY VE SKLEPĚ – NA PŮDĚ. OPICE VLEZLA DO SKLEPA OKNEM – DVEŘMI.

4. VYPIŠ TŘI SLOVA ZAČÍNÁJÍCÍ NA PÍSMENO **O**: _____

5. UKAŽ, JAK SE POHYBUJE OPICE, ŽELVA, ŽÁBA, ČÁP A KOČKA.

6. VÍŠ, KDE ŽIJE OPICE? VYLUŠTI HÁDANKY – ODPOVĚĎ NAPIŠ.

A) JSEM KRÁL ZVÍŘAT: _____

B) MÁM BÍLÉ A ČERNÉ PROUŽKY: _____

„Náš Toník se nerad myje.

Náš Toník se nerad myje. Jen si poslechněte, půjde – li navečer kolem vrátek, jak křičí. Jé, to je hanba, Toníku! Od rána běháš po silnici, nohy máš samý prach. Ležeš po stromech a ruce se ti lepí smolou. A odpoledne jsi byl na borůvkách, vid’; vousy máš od ucha k uchu. Ale takhle tě maminka k večeři nepustí. Pojd’, Toníčku, ke studni a pěkně se umyjeme. Tak vidíš...A pročpak se ti ptáčkové tolik rozezpívali? Nekřič a poslouchej. Slyšíš? Zpívají o tobě. Teď zpívá kos: Fijú, fijú, fijou. Už Toníka myjou. A jiříčka se přidala: čiři, čiři čiři, křičí jako čtyři. A ten tvůj holoubek nakonec si zavrkal: Vrkú, vrkú, vrkú, bude to mít z krku. A holoubek má pravdu. A Toník už nekřičí, chce slyšet, co si o něm ptáčci povídají dál. Poslouchá a poslouchá. Ale než ptáci spustili novou písničku, byl už Toník čistý jako sníh. Však si dá zítra na ty ptáčky pozor.“ (HRUBÍN, 2005, s. 45)

1. Podtrhej v textu všechna slovesa, pět z nich napiš do školního sešitu
2. Najdi větu, která začíná „Ale takhle...“, větu přečti a změň ji na větu tázací.
3. Co všechno dělal Toník, že byl špinavý?

4. Co mohl mít Toník k večeři?

5. Vysvětli větu „A ruce se ti lepí smolou“.
6. Kdy byl Toník na borůvkách?
7. Kdo zpívá „čiři, čiři, čiři křičí jako čtyři?“
8. Kdo má pravdu? Napiš jeho písničku. _____
9. Vyjmenuj dalších pět ptáčků, které znáš.

„Lucinka byla na výlet ještě malá, ale Lukáš se nemohl neděle dočkat. Tatínek mu totiž slíbil, že ho vezme s sebou na ryby!

K rybníku šli přes louku plnou polního kvítí. Kolem rybníka rostly olše a lískové keře a v dálce ležely na hladině květy leknínů. Lukáš ještě nebyl venku tak brzy ráno a všecko se mu líbilo.

Tatínkovi nejdřív taky. „Sluníčko se klube z mraků jen pomalu,“ libovali si. „Dnes nebude žádné horko a ryby před deštěm nejlíp berou.“ Do ticha se z obilí na druhém břehu ozvala křepelka. Potom si Lukáš všiml, že vlaštovky létají nízko nad polem. Obloha se najednou zatáhla a tatínek rychle sklídl rybářské náčiní. Popadl Lukáše za ruku a utíkali k lesu. Za chvíli lilo jako z konve, louka byla plná louží. Ještě, že měli holínky! Domů nepřinesli ani běličku, natož lína. Maminka se smála, že vypadají jako zmoklé slepice, a Lucinka se ptala: „Kde jsou lybičky?“ Neuměla totiž ještě vyslovovat „r“ a pomáhala si hláskou „l“.

„Museli jsme se před deštěm schovat do lesa,“ řekl tatínek. „Tam ryby neplavou, ale přinesli jsme ti něco lepšího!“ Lukáš otevřel krabici od svačiny. Byla plná velkých červených malin! Lucince moc chutnaly. Neměly žádné kostičky a na jazyku se sladce rozplývaly. Velké L vypadá jako sedátko ve vlaku a malé jako 1.“ (BEŠŤÁKOVÁ, 2009, s. 28)

1. Kam šel tatínek s Lukáškem?
2. V kolika slovech Lucinka vyměnila správné písmenko za „L“?
3. Doplň text: „Za chvíli lilo jako z _____, louka byla plná _____. Maminka se _____, že vypadají jako zmoklé _____. Neměli žádné _____ a na jazyku se _____ rozplývaly. Kolem _____ rostly olše a lískové _____ a v dálce ležely na _____ květy _____.
4. Vyjmenuj všechna zvířátka z textu.

5. Co tatínek s Lukáškem nepřinesli domů? _____
6. Kam se tatínek s Lukáškem schovali před bouřkou? _____

„Byla jedna babička a ta měla vnučku Blanku. To bylo divné: babička byla velká, ale její písmenko b bylo malé. Blanka byla malá, ale její písmenko B bylo velké. Proč? Protože to bylo její jméno! Všechna jména mají na začátku velké písmeno: Barborka, Borek, Berounka, Bečva, Brno, Břeclav a další. Blanka měla mnoho hraček: bručavého medvídka, nábytek a nádobíčko pro panenku Bětušku, bubínek a balonek.

S balonkem si jednou hrála na louce a zakutálel se jí pod bílou břízu. Odhrnula trávu a baf! Vykoukly na ni keříčky plné drobných tmavomodrých bobulek. Byly to borůvky.

„Kde se tu berete?“ zeptala se Blanka.

„Vítř zanesl naše semínka až za plot vaší zahrady, aby ti babička mohla upéct koláč,“ řekly borůvky. „Teď tady budeme bydlet, a i když nás otrháš, vyrosteme znovu. Budeš mít borůvkový koláč každé léto.“ Blanka měla velkou radost a běžela povědět novinu babičce. Upekly spolu koláč s drobenkou, který chutnal líp než broskvový a voněl až do lesa. Posílal tak pozdrav od borůvek pod bílou břízu borůvkové rodině pod borovicí. Každá borůvka na koláči i v lese začíná písmenkem b a je kulatá jako bříško.“ (BEŠŤÁKOVÁ, 2009, s. 6)

1. Najdi v textu, jaké měla Blanka hračky.

2. Napiš jejich počet. _____

3. Kam se zakutálel balónek? _____

4. Tmavomodré bobulky byly...? _____

5. Napiš, jaké znáš lesní ovoce.

6. Vyjmenuj dvě hračky ze dřeva, dvě kulaté a dvě staré.

7. Napiš deset slov, které začínají na písmenko „B“.

„Já mám čapku, ty máš čapku – to je důvod k oslavě. Kdo má čapku, to je chlapík! Nechte, prosím, na hlavě.

Zahrajte nám trumpety, zahrajte nám, bicí! Ten kdo nosí čepici, ten má pod čepicí!

Ti, co chodí prostovlasí, na to brzy doplatí: nebudou mít pod čepicí, čili budou hloupatí!“ (ŽÁČEK, 1990, s. 62)

1. Vysvětli, co to znamená „mít pod čepicí“

2. Znáš nějakou jinou básničku od Jiřího Žáčka?

3. Jak se jiným slovem říká básním?

4. Napiš rým na slovo:

Pes – _____

Jitka - _____

Šotek - _____

Kočka - _____

Houba - _____

Míček - _____

5. Jaké znáš další básníky?

6. Vysvětli, co dělá:

Ilustrátor –

Skladatel –

„Znám jednoho hocha
co má doma hrocha
V plotě byla mezera
přišel k němu z jezera
teď si klidně chrní
na zahradě v trní
nedivte se, to on může
vždyť ho chrání hroší kůže“ (JELÍNKOVÁ, 2010, s. 8)

1. Kde můžeš vidět hrocha?

2. Zaškrtni správnou odpověď.

Umí hroch plavat? ANO – NE

Umí hroch létat? ANO – NE

Chrání ho šupinatá kůže? ANO – NE

Přišel hroch z rybníka? ANO – NE

3. Napiš tři zvířata, která žijí v Africe.

4. Jak se jmenuje pták běžec?

5. Komu se říká „král zvířat“?

6. Jak se jmenuje nejrychlejší kočkovitá šelma?

Básničku se nauč z paměti, doplň text obrázky na téma jaro a jarní květiny.

„Na zahradě díry kopu
máma ztrácí nervy
prohlížím si v mikroskopu
žížaly a červy
Zkoumám taky vzorky mechu
mám jich doma stohy
tuhle ulovil jsem blechu
měla dlouhé nohy
Snažil jsem se najít vir
zryl jsem celý dvorek
vykopal jsem další díry
tam, kde roste pórek
Doktor mi ty viry našel
on o tom ví více
prý jsem od nich dostal kašel
mám jich plné plíce.“ (JELÍNKOVÁ, 2010, s. 12)

„**Tři koťata** – černé, šedivé a bílé – uviděla myš...

... a vrhla se na ní!

Myš skočila do nádoby s moukou. Koťata – za ní! Myš utekla. Z nádoby vylezla tři bílá koťata. Tři bílá koťata uviděla na dvoře žábu a vrhla se na ni. Žába skočila do staré začazené roury. Koťata za ní! Žába odhopsala...

... a z roury vylezla tři černá koťata. Tři černá koťata uviděla v rybníce rybu...

... žbluňk – za ní! Ryba uplavala...

... a z vody se vynořila tři mokrá koťata. Tři mokrá koťata šla domů. Po cestě oschla a byla jako dříve: černé, šedivé a bílé.“ (SUTĚJEV, s. 13)

1) Vypiš všechna zvířátka z pohádky:

2) Proč byla koťátka bílá?

3) Proč byla koťátka černá?

4) Jaké byly původní barvy koťátek?

5) Kde žije žába?

6) Jaká znáš domácí zvířata?

7) Jaká znáš lesní zvířata?

8) Komu se přezdívá „doktor stromů“?

9) Slyšel jsi název Bekyně mniška?

„Písmenkem P začínají pohádky Popelka, Perníková chaloupka, Pyšná princezna a jiné. Dostalo se i do lesa k obru Šlápovi, který bydlel ve studené jeskyni a byl pořád nastydlý. Umyslel si proto, že z pohádky uteče. Přidal se k němu i trpaslík Nožička. V lese jim bylo smutno, protože děti si tam přestaly chodit pro pohádky.

„Co si tady sami počneme?“ vzdychal obr. „Kocour v botách je pánem na hradě, Karkulka je v pořádku doma i s babičkou, kůzlátkům se maminka taky vrátila, Honza si vzal princeznu, Jeníček s Mařenkou se do lesa hned tak nevypraví, čert vyletěl komínem do pekla a děti sedí u počítače. Půjdeme za nimi.“

„Propánajána, takhle:“ vykřikl trpaslík Nožička. „Šaty máš na cucky, boty jako křápy, přes vlasy nevidíš a po vousech si šlapeš. Budeš dělat ve městě pěknou parádu! Podívej, jak já jsem pěkně učesaný a oblečený!“

Než se dohodli, došli na kraj lesa. Děti tam právě sbíraly jahody a polekaly se. „Snad nechcete utéct z pohádky i vy? Už jsme vrátily Kašpárka a ostatní pohádkové postavičky a vy koukejte pelášit zpátky taky!“

„A budete zase chodit do lesa poslouchat naše pohádky?“ ptal se obr. „Budeme!“ volaly děti. Obr popadl trpaslíka do dlaně, udělal dvakrát šláp a byli doma coby dup. Nožička si šel odpočinout pod puntíkovanou muchomůrku a obr se natáhl na kamennou postel, až mu v kostech zapraskalo.

Ve městě je prý plno draků poháněných motorem. Co kdyby na některý šláp a popálil si patu? Boty má přece samou díru!

I písmenko P mělo radost, že je zpátky. Stálo rovně jako pravítko a pyšně nafukovalo tvářičku: Jsem pohádkové písmenko!“ (BEŠŤÁKOVÁ, 2009, s. 36)

1) Podtrhej pohádky a pohádkové postavy zelenou pastelkou.

2) Koho popadl obr do dlaně? _____

3) Kde sedí děti? _____

4) Jak se jmenoval trpaslík? _____

5) Jak se jmenoval obr? _____

6) Do které pohádky by ses chtěl podívat a proč?

„Sladká je a oranžová,
do země se snadno schová.

Je to mlsek králíčka.

Poznali jste? _____.

Mrkvičce se podobá,
ale jinou barvu má.

Je jen bílá, bohužel.

Kdo? No přece _____.

Uvnitř bílá, zvenku červená
je kulička v zemi zrozená.

Kdo přemýšlí chvíličku,
jistě pozná _____.

V černé hlíně koule bílá
v zahrádce se narodila.

Do polévky příberu
taky kousek _____.

Kulatá a červená
do země je schovaná.

Petr, Jan i Pepa
ví, že je to _____.

V zemi roste kořen bílý,
podobný je petrželi.

Už to víš? Jsi kabrňák!

Správně, je to _____.“ (POSPÍŠILOVÁ, 2009, s. 28)

Vylušti hádanky a nakresli odpověď.

„Listy má a strom to není,
na těch listech spousta čtení.
Když tě bolí v krku, v bříšku,
do postele vezmi _____ .
Víte, které dřívko svede
barvit nebe modře bledé:
Uhodla už Adélka?
Bleděmodrá _____ .
Jako děti vypadají,
někdy pláčou, vykládají ...
Zeptejte se Alenky,
ta má jistě _____ .
Kutululu, kop a hod,
koule spadla do jahod.
Než se nadáš, je zas pryč,
neposedný byl to _____ .
Kdopak že je celý z plyše,
usmívá se, bručí tiše?
Poví nám to Davídek?
Správně, je to _____ .
Volant, čtyři kolečka,
jezdí rychle z kopečka.
U Jirky i Pavlíčka
Jistě budou _____ . „ (POSPÍŠILOVÁ, 2009, s. 78)

Vylušti hádanky a odpověď napiš v přesmyčkách (přeházená písmenka).

„Malá kytky celá bledá

ze sněhu ven cestu hledá.

Při teplotě na nule

rozkvétají _____ .

Na velkém stonečku

spousta žlutých zvonečků.

Každý z nich má k jaru klíč.

Copak je to? _____ .

Každý na to kouká, civí.

Na jaře se dějí divy –

rozkvete vždy jeden pán.

víte který? _____ .

Ve své sytě žluté kráse

pampelišce podobá se.

Nápověda pro Bělu:

„Jsou to květy _____ !“

Fialové drobné květy,

všechny včelky se k nim sletí.

Krásně voní do dálky

hlavně drobné _____ .

Trojdílná sukýnka,

bílá a malinká,

nosí ji panenka,

má jméno _____ .“ (POSPÍŠILOVÁ, 2009, s. 92)

Vyluštíš jména kytek? Až je uhodneš, nakresli jednu z nich.

„Opadavý jehličnan?

Všem dětem je jistě znám!

V listopadu i v říjnu

spadnou jehly z _____ .

Z větví jehly zelené,

na nich šišky vztyčené.

Uhádnete hnedle,

že tohle je _____ .

Ostré, krátké jehlice,

dolů visí šištice.

Kozel by tě trk',

když nepoznáš _____ .

Štíhlý strom se k nebi tyčí,

nepíchni se o jehličí!

Někde v parku tu je:

zerav čili _____ .

Kdo má měkké jehličky,

v nich červené kuličky?

Tři písmenka pro podpis

potřebuje jenom _____ .

Krejčímu se někam sběhly

skoro všechny dlouhé jehly.

V hustém svazku jehel více

má taky strom _____ . „ (POSPÍŠILOVÁ, 2009, s. 98)

Vypiš co vše se dá vyrobit ze dřeva _____

„Má veliká kukadla
a pod nimi chapadla.
Vlní se jak tanečnice.
Kdopak je to? _____.
Pod hladinu modrých moří
měsíc asi hvězd noří.
Divíte se velice?
Jsou z nich mořské _____ .
Ostré zuby se jen blyští,
cvakají na oběť příští,
hřbetní ploutev vysoká...
Poznali jste _____?
Běhal by? To jen stěží!
Bez podkov jsou, bez otěží,
žijí spíš jak vodníci.
Kdopak? Mořští _____.
Jsou to savci s ploutvemi,
nežijí jen na zemi
a milují čachtání.
Ano, jsou to _____ .
V moři také obra mají,
před námi ho neutají!
S vodotryskem v pohybu
poznáme vždy _____.“ (POSPÍŠILOVÁ, 2009, s. 18)

1) Nakresli jednoho mořského živočicha z tajenky.

2) Znáš nějakou pohádku z tohoto prostředí?

„Všichni, kdo ji loupou, krájí,

uslzené oči mají.

Už víš? Ty jsi šikulka!

Je to přece _____ .

Půlměsíčky voňavé,

do palice schované,

každý ve svém obleku?

To jsou stroužky _____ .

Každý ji moc dobře zná,

v záhoně se zelená.

Co vypadá jako nitky?

Přece stonky od _____ .

Kdo má listy zelené

do trubičky sbalené?

Děti z měst i hor

jistě znají _____.“ (POSPÍŠILOVÁ, 2009, s. 36)

1) Napiš postup přípravy bramborové polévky:

2) Do kterého jídla přidáváme česnek?

3) Jak se jinak říká pažitce?

„Brázdí moře, oceány,
vozí dámy, taky pány.
Přes palubu strach svůj hod',
vyzkoušej, jak pluje _____ !
Z komína mu pára stoupá,
ve vlnách se lehce houpá.
Kdo chce, ať je v mžiku
na palubě _____ .
Pod vodou si tiše pluje,
mořský život pozoruje.
Že je to jen báchorka?
Ba ne, přece _____ .
Když svážeme k sobě klády,
řekou svezem kamarády.
Myslíte, že dělám fór?
Ale kdepak, je to _____ .
Když máš úzkou dlouhou loď,
na vodu ji nejdřív hod'.
určitě všem vytřeš zrak,
když nasedneš na _____ .
Když nastoupíš do kajuty,
s botami či neobutý,
na loď, co má plachtu,
navštívil jsi _____ .“ (POSPÍŠILOVÁ, 2009, s. 42)

1) Jaký je rozdíl mezi kajakem a ponorkou?

„Prší na koruny stromů
v listí šustí kapky
kočka mňouká, že chce domů
že má mokré packy
že prý pohladit chce trošku
pláče jako batole
otře se mi o ponožku
hop a už je na stole
Urousané tlapky šlapou
po mých verších váhavě
a já svojí velkou tlapou
hledím kočku po hlavě.“ (JELÍNKOVÁ, 2010, s. 44)

„Paní, nebolí vás nožky?
zeptal jsem se listonošky
Vláčíte se cestou prašnou
s nesmyslně těžkou brašnou
Stejně nenosíte, paní
žádná opravdická psaní
jen od tety Boženky
jinak samé složenky
Usmála se, řekla tiše:
zrovna dnes ti někdo píše
zas tě zdraví teta
z cesty kolem světa.“ (JELÍNKOVÁ, 2010, s. 32)

Podtrhej rovnou čarou podstatná jména, vlnovkou slovesa.

„Nedávno jsem potkal Jitku
vedla pejska na vodítku
Zeptal jsem se bez okolků
jde-li o kluka či holku
Pejsek přiblížil se trošku
očuchal mě, zvedl nožku
Neřeklo jsem ani muk
jen vím, že je to kluk.“ (JELÍNKOVÁ, 2010, s. 60)

„Vrbo, vrbo, řekni přece
proč si máčíš větve v řece?
Copak větvím voda chutná?
Vrbo, řekni, proč jsi smutná?
Povím ti to, až to zjistím,
zašustila vrba listím.“ (JELÍNKOVÁ, 2010, s. 7)

„Ptala jsem se včera mamky
pročpak dělá v zemi jamky
Pro cibulky tulipánků
Zahrada se chystá k spánku
a až skončí dlouhá zima
rozkvete nám před očima
Tulipány vzejdou z doupat
přijde jaro plné poupat
Zasadíš je do důlků?
Na – tady máš cibulku.“ (JELÍNKOVÁ, 2010, s. 3)

Vypiš deset podstatných jmen do školního sešitu a seřaď je podle abecedy.

„Gumovat v sešitě se nemá. Poznává se to a všechno špatně dopadne. V jedné třídě se děti učily, že živočich je každý živý tvor. Za domácí úkol měly napsat podle abecedy od každého písmene jednoho živočicha. Radkovi se zdál úkol docela snadný. Přišel ze školy a psal: Antilopa, bobr, candát, daněk, pštros emu, fretka, gazela...

U posledního slova se zarazil. Písmeno g se mu opravdu nepovedlo. Velké tiskací ještě jakžtakž uměl, ale u malého i velkého psacího g pokaždé pokazil smyčku. Paní učitelka vždycky říkala, že mu utíká doleva:

„Radku, tvoje g už si zase lehá na gauč nebo do gondoly!“

Rozhodl se, že písmenko vymaže a gazelu opraví. Popadl gumu a dal se do práce. Jenže čím víc gumoval, tím víc se zvětšovala šedivá skvrna na začátku slova. Milá gazela pod ní skoro zmizela! Taky papír byl čím dál tenčí a Radek nešťastnější. Ještě aby se papír protrhl, to by byl gól! Než to domyslel, stalo se. Místo gazely zbyla v sešitě jen písmena „la“ a před nimi díra! Co teď? Vystříhl z bílé samolepky malý kousek a díru zalepil. Vzpomněl si na spolužačku Gábinu. Ta má jistě malé i velké g a G dobře nacvičené, když ho má ve jménu! Radek si nevěděl rady. Má lhát paní učitelce, že si taky polil sešit gulášovou polévkou jako Igor minulý týden?

Nakonec z rozčilení napsal na „záplatu“ místo gazely gorilu.

Maminka řekla, že takový úkol nestojí za zlámanou grešlí. Ani za jediný groš! Radek musí celý úkol přepsat, aby se paní učitelka nedivila. Škola není žádná legrace!

Písmeno G a g má jen několik jmen, například Gustav, Gita, Gabriela, Igor, ale zato hodně cizích slov, která využívají dospělí. Děti znají ze školy globus, s maminkami nakupují gázu v drogerii a knoflíky v galanterii.

Velké tiskací G se podobá písmenu „C“ s ocáskem, zatímco malé tiskací a velké i malé psací má hlavičku jako „a“ a smyčku jako „jů. Hotový písmenkový guláš!“ (BEŠŤÁKOVÁ, 2009, s. 16)

1) Umíš vysvětlit pojem grešle a groš?

2) Na co se používá gáza?

3) Co je to globus?

4) Co se prodává ještě v galanterii?

5) Koho znáš slavného se jménem, ve kterém se vyskytuje písmenko G?

„Necítím se dobře,“ naříkalo písmenko N. „Bolí mě nohy i záda, jsem celé polámané. Asi budu stonat.“

Nárek zaslechly nůžky, které bydlely v košíčku se šitím. Vyskočily z košíku oběma nohama a ptaly se nábytku a oken: „Nevíte, jakou nemoc má písmenko N? Nedostanou ji všechny věci, které písmenkem N začínají?“

„Neboj se,“ řekla moudrá knihovna. „Písmenku N je jenom líto, že není rovné jako „I“. Jeho nemoc se dá snadno vyléčit, ale nevím, jestli je to dobrý nápad.“ Nitě s náprstkem taky vykoukly ze šití a nabídly pomoc. Všechny věci se potom spojily a natahovaly písmenko N, až se proměnilo v dlouhatánské I. Leželo na koberci jako rovná čára a jeho unavená polámaná záda si konečně mohla odpočinout.

„Děkuji vám, kamarádi, a dobrou noc!“ zavolalo N a usnulo. V pokoji zatím nastal velký zmatek. Nikdo nikoho nepoznával! Místo nůžek, nití a náprstku se do košíčku vrátily iůžky, iitě a iáprstek, na místě knihovny stála teď kiihovia, místo oken byla ve stěně okia. A když zaskřípaly dveře u skříně nebo klapla nějaká zásuvka, znělo to jako oslí hýkání: Iá! I8! Proč? Protože všechen nábytek se proměnil v iábytek!

„Ne, takhle to dál nejde,“ řeklo opravdové písmenko „I“. „Proč já se mám namáhat za písmenko „N“? Tolik práce nemůžu zvládnout, jsem jenom tenká čárka!“

„Já taky,“ ozvalo se z koberce N natažené jako rovná linka. „Ale už nechci být takové hubené a jenom ležet, byl to hloupý nápad. Díky za vyléčení, kamarádi, jsem v pořádku a nic mě nebolí. Koukejte!“ Písmenko N vyskočilo, protáhlo se a zase vypadalo jako dřív. Všichni nadšeně zatleskali. Byli moc rádi, že oslí hýkání skončilo a všecka N i n jsou na svém místě.

Velké N připomíná kousek skládací truhlářské míry a malé n je m bez jedné nožičky.“ (BEŠŤÁKOVÁ, 2009, s. 32)

1) K čemu se používá náprstek?

2) Proč z knihovny vznikla kiihovia?

3) Co bolelo písmenko „N“?

„X bylo smutné písmenko bez kamarádů. Sousední „V“ mělo dost vlastních starostí s lesními zvířátky a tvrdé „Y“ dokonce uteklo za měkkým „I“ do společné pohádky. Za písmenem X už zbylo jen Z a Ž. Písmenko Z chtělo osamělé X utěšit a řeklo: „Jsi hezké a chytré písmenko, ale nehодиš se do pohádky pro prvňáčky. Musíš počkat, až vyrostou a budou rozumět cizím slovům, v těch jim budeš moc užitečné. A zatím se podívej do světa. Tamhle zrovna jede Alex s Maxem, Felixem a Alexandrou, můžou tě svézt. I taxikář je tvůj příbuzný, jmenuje se Xaver. Můžete si povídat o starých časech, protože jeho jméno dnes už málokdo zná... „ Písmeno X poděkovalo, skočilo do taxíku, zamávalo a zmizelo.

Z si oddechlo a řeklo kamarádovi Ž: „A teď začneme uklízet. Zbylo to na nás, jsme poslední v abecedě. Na podzim začne další školní rok. Zase přijdou noví prvňáčkové a písmenkové pohádky musí být připravené.“

„Znáš nějakou pohádku o nás dvou?“ zeptalo se Ž. „Za hory, za doly, mé zlaté parohy, jezinky mě nesou,“ vzpomnělo si Z.

„Já znám hádanku,“ řeklo Ž. „Leze, leze po železe, nedá pokoj, až tam leze.“

„To mi připomnělo, že až zameteme a srovnáme židle, musíme pořádně zamknout,“ řeklo Z. „Co kdyby přišel zloděj a knížku s písmenkovými pohádkami vzal? A ještě zkontrolujeme, jestli je celá abeceda v pořádku. Písmenka, pozor! Říkáme nahlas: A B C Č D Ď E F G H CH I J K L M N Ň O P Q R Ř S Š T Ť U V W X Y Z Ž!“

Nakonec vlezla do knížky i písmena Z a Ž a zamkla ji na deset západů. Až ji v září prvňáčkové otevřou, snad se jim písmenkové pohádky budou líbit.

X připomíná rybářskou židličku, Z a Ž zubatý okraj papírové vystřihovánky na vánočním stromečku.“ (BEŠŤÁKOVÁ, 2009, s. 48)

1) Čím odjelo písmenko „X“ ?

2) Podtrhni v textu všechna slova s písmenkem „X“ a „x“ .

3) Které písmenko chtělo osamělé „X“ utěšit a proč?

4) Jak se jmenoval taxikář? _____

5) Koho odnesly jezinky? _____

6) Které písmenko je v abecedě na čtrnáctém místě? _____

„Každý ví, že o Velikonocích se malují vajíčka, pečou se čokoládoví beránci a pletou se pomlázky. Věděla to i vnučka babičky Vlastičky z městečka. Neposedné holčičce říkají Červená čepička. Proč? To je jasné. Červenou čepičku nosila moc ráda, a ta její měla navíc pěkný kšilt, aby jí sluníčko nesvítilo do očí. Takže bylo před Velikonoci, Červená čepička barvila a malovala vajíčka a těšila se, jak půjde na velikonoční pondělí spolu s maminkou do městečka za babičkou Vlastičkou. Mamince ale v neděli odpoledne otekl celý nos a začalo ji bolet v krku. Radši si hned po obědě šla lehnout do postele, Červená čepička jí dávala studené obklady na hlavu a vařila horký bylinkový čaj. Na velikonoční pondělí tatínek vyšlehal pomlázkou Červenou čepičku a dostal od ní jedno malované vajíčko. Pak se opatrně zeptal maminky, jestli jí ještě škrábe v krku, že by bylo potřeba zajít do městečka za babičkou Vlastičkou. „Ještě mě bolí hlava, tentokrát bude muset jít Červená čepička sama,“ řekla maminka. Červené čepičce bylo maminky moc líto, ale v duchu se trochu těšila, že ji nikdo nebude napomínat, aby netrhala květinčky a neběhala za veverkami, a že si vlastně tu cestičku pěkně užije. „Připrav si velký košík, dej do něj malovaná vajíčka, lahvinku jahodového likéru, ten má naše babička Vlastička ráda, a taky jednoho čokoládového beránka,“ dodala maminka ochraptělým hlasem. „Neběhej v lesíku za veverkami, netrhej žádné květinčky, s nikým, hlavně ne s vlkem se nedávej do řeči a jdi rovnou za nosem do městečka k babičce Vlastičce,“ dokončila svoji řeč maminka a přitáhla si polštářek víc pod bradu. Červená čepička vzala košíček a už si to vykračovala lesní cestičkou k městečku. Trhala bledulky a sněženky, aby udělala babičce Vlastičce radost. Běhala za veverkami, až málem zabloudila, a když byla konečně pár krůčků od městečka, někdo jí poklepal na ramínko. „Kampak, kam, slečinko?“ řekl sladkým hlasem vlk. „Nejsem žádná slečinka, ale Červená čepička, jdu za svojí babičkou Vlastičkou do městečka, nesu jí vajíčka, čokoládového beránka a jednu lahvinku jahodového likérku a s tebou, vlku, nemluvíme!“ řekla rázně Červená čepička a pokračovala v cestě. Ale vlk už věděl, co potřeboval, usmál se pod vousy a frrrr za babičkou Vlastičkou. Slupnul ji jako malinu, uvázal si na krk její šátek, nasadil si na nos brýle a šup do postele pod peřinu, čekal na Červenou čepičku. „Ťuk, ťuk, to jsem já, tvoje vnučka, Červená čepička,“ ozvalo se zanedlouho ode dveří. „Pojď dál, holčičko, už na tebe čekám,“ řekl sladkoučkým hláskem vlka. „Jé, babičko Vlastičko, i tobě teče z nosu a bolí tě v krku?“ kroutila hlavou Červená čepička. „Tak, tak, Červená čepičko, jsem nemocná, pojď blíž a ukaž, co jsi mi donesla,“ žadonil vlk vlídným babiččiným hlasem. „Mám tu vajíčka, ty jsem sama malovala, pak také čokoládového beránka, toho pekla maminka a tatínek ti ještě posílá malou lahvinku jahodového likérku,“ řekla Červená čepička a popošla k posteli. „Babičko Vlastičko, tobě z té nemoci nějak vyrostly uši,“ divila se. „Alespoň tě lépe uslyším!“ řekl vlk přestrojený za babičku Vlastičku.

I babiččiny oči se jí zdály nějak větší, ale to mohlo být od rýmy, a tak se radši zeptala: „A babičko Vlastičko, nevyrostly ti nějak zuby?“

„Vyrostly, abych tě mohla sníst,“ zaduněl svým hlasem vlk a ihned chramst! – spolkl tak Červenou čepičku i s celým košíčkem Pak si lehl do postele, usnul a chrápal jako starý pařez. Když se Červená čepička dlouho nevracela, poslala maminka tatínka, aby jí šel radši naproti. Tatínek došel až k babiččinu domku, a když vevnitř našel spícího vlka, bylo mu všechno jasné. Přiskočil k vlkovi, doširoka mu otevřel tlamu plnou zubů a z břicha hned vyskočila Červená čepička a za ní babička Vlastička. Vlk se probudil a jak uviděl živou babičku Vlastičku a Červenou čepičku, lekl se, že vidí duchy. Strašlivě zařval, vrhnul se z okna ven, jenže žbluňk rovnou do hluboké studny, která byla na zahrádce přímo pod okýnkem. Červená čepička ani babička Vlastička se už od té doby nemusely vlka bát.“ (KOCMANOVÁ, 2009, s. 14)

1. Vypiš všechny postavy z pohádky: _____

2. Znáš operetku O Červené Karkulce? Víš, kdo je autor textu a hudby? Pokud operetku neznáš, vyhledej si informace na internetu a zazpívej si ji se spolužáky.

3. V operetce je děj pozměněný – zjisti odlišnosti a napiš, jak příběh končí:

v operetce

v pohádce

4. Která verze se ti líbí více?

„Liška ležela v trávě a mlsně se olizovala. „To byl dobrý koblížek,“ hladila si břicho, když šel okolo vlk, kterého voda v žaludku ještě trochu tlačila, ale už zas ne tolik, aby mu nebylo líto, že byl tak líný a koblížek nesnědl první. „Poslyš, liško, doběhni do Vlkova k babičce a dones mi taky jeden koblížek, nebo tě sním,“ vyhrožoval lišce. Ta neváhala, vyskočila na všechny čtyři a už pelášila k městu. Mezitím babička hledala koblížek, který si dala vychladit na okno podezírala svého kocoura, že jí ho ukradl. „Ty jeden nestydo, běž si chytit myš a nech moje čerstvé koblížky na pokoji,“ kárala ho babička, když dávala na okno mísu se zbylými koblížky. To už se ale liška plížila pod oknem a jakmile babička zmizela z dohledu, chramst! Jeden koblížek strčila do pusy, druhý dala do tašky a upalovala zase zpátky k lesu. „To jsem blázen, bylo tady deset koblížků a teď dva chybí,“ nestačila se babička divit a šla hledat kocoura, aby mu znovu domluvila. Liška doběhla do lesa a podávala koblížek vlkovi: „To bylo koblížků, a ta sladká vůně!“ „Proč jsi jich nevezala víc?“ divil se vlk, kterého jeden koblížek sotva polechtal v žaludku. „Mám malou tašku, víc by se jich tam nevešlo,“ vymlouvala se liška. Vlk ale už začínal mít opravdu hlad, a tak se rozběhl sám do města k babičce do zahrady. Koblížky byly pořád ještě na okně a voněly široko daleko. Vlk mlsně zavětril, skočil rovnou do kuchyně, popadl mísu a začal se ládovat koblížky. To byla dobrotka! Vlk se olizoval a mlaskal tak hlasitě, až to uslyšela babička, která právě na zahradě hledala kocoura. „Ty darebáku, jen počkej,“ a pospíchala dovnitř, aby kocoura chytila. Když ale uviděla vlka, dostala ještě větší vztek. Popadla u kamen nové koště a buch, bum, bác! Vyprášila vlkovi kabát, co se do něj vešlo. „Auvaj, jau,“ skučel, když se dobelhal na lesní mýtinu k lišce. „Babička mě načapala, jak kradu její koblížky. Dostal jsem koštětem tolik ran, že je ani nemůžu spočítat.“ vidíš, vlku, jsi starý nenasyta,“ řekla liška, „jeden koblížek ti nestačil!“ Druhý den už vlka záda tolik nebolela. Řezník Špejlička právě vyudil maso a klobásy a má jich plný sklep,“ lákala ho liška na nový lup. Vlka dvakrát přemlouvat nemusela, natošup byli ve městě u řezníka Špejličky ve sklepě. Tolik krásně vyuzených klobás a masa ještě nikde neviděli. A ta vůně! „Nehnu se odsud, dokud všechno nesním,“ myslel si vlk a utíral si mastnou pusou. Liška byla ale mazaná. Co chvíli vyskočila malým sklepním okýnkem ven a zase zpět, dala si další klobásy, kousek masa a zase tam a zpět. „Proč pořád skáčeš ven?“ ptal se vlk a ládovál se, až se mu dělaly boule za ušima. „Ale, dívám se, jestli nejde řezník,“ odbyla ho rychle liška. Řezník Špejlička byl právě v krámě, když uslyšel podivné zvuky ze sklepa. Mňam! Mlask! „Snad to nejsou myši,“ bručel si pod vousy, když vešel pekař Houstička a chtěl deset deka šunky od kosti. Mňam“ Mlask! Ozývalo se celým krámem: Sousedě řezníku, že vy máte ve sklepě myš?“ Pan Špejlička popadl svoji starou hůl a už se hnál po schodech dolů do sklepa. Pekař Houstička chytil u dveří koště a také honem do sklepa. Liška, jak je zahlédla, hop! – vyskočila ven z okna a pelášila jako o závod k lesu. Vlk hned skok za ní, jenže měl břicho tak nacpané, že uvízl v okně a

nemohl tam ani zpátky. Rup! Buch! Bác! – nešeřili ho pekař s řezníkem. Bum! Plesk! – dostal ještě takovou herdu, až vylétl na ulici. „Jauvaj, auvaj,“ kulhal k lesu za liškou. „Vidíš, vlku, kdybys nebyl mlsoun a nenasyta, nedostal bys do kabátu!“ smála se liška. A to je pravda pravdoucí, všeho s mírou!“ (KOCMANOVÁ, 2009, s. 34)

1. Kterou pohádku ti tento příběh připomíná?

2. Jaké pohádky se zvířecími hrdiny?

3. Co znamená „všeho s mírou?“

„Pro někoho k zametání,
pro jiného na létání.
Poznaly jste, milé děti?
Právě je řeč o _____ .
Stále v koutě nestojí,
do hlíny se zakrojí!
Kus země je rázem pryč,
když se do ní pustí _____ .
Stařenka chce právě
hrabat listí v trávě.
Poradíme bábě,
ať si vezme _____ .
Víte, čím se nabrat dá
písku celá hromada?
Obraťte se na tátu,
ukáže vám _____ .
Okopávat hlávky zelí
nebo zkyprít záhon celý?
Kdo se s hlínou potýká,
pomůže mu _____ .
Tráva k zemi rychle kleká,
když se ostrým břitem seká,
a tak běžte s ranní rosou
trávu sekat ostrou _____ .“ (POSPÍŠILOVÁ, 2009, s. 80)

1) Které další zahradnické náčiní znáš? _____

2) Co se dělá motykou? _____

„Co se blyští, co se třpytí,
co se leskne, z dálky svítí,
to vše ptačí slečnu láká.

Nedivte se, je to _____ .

Je to velký dravý pták,
co má zobák jako hák.

Mršinu by s chutí slup.

Poznali jste? Je to _____ .

Velkým křídlem zamává
a hned hlavu schovává.

Pták, co chodí pískem bos,

jmenuje se přece _____ .

Kdo má nejvíc párů očí,
pýchou se mu hlava točí,
jak je pyšný na svůj háv.

Ano, správně, je to _____ .

Přes brýle se na svět kouká,
tajemně si přitom houká.

Noc co noc vždy zase znova

v lese létá moudrá _____ .

Černá je jak od sazí,
zimu stále provází.

Krákorá už zrána,

jmenuje se _____ .“ (POSPÍŠILOVÁ, 2009, s. 20)

1) Jaký je rozdíl mezi vránou a strakou? _____

2) Jak se zachrání pštros před hrozcím nebezpečím? _____

„Z lusků loupeme oválky

jak barevné korálky.

Pro kluky i pro holky

vyrostly nám _____ .

Luštěniny kdo má rád,

tohle jistě bude znát.

Malá hnědá očka,

to je přece _____ .

Malé lusky zelené,

v nich kuličky schované

Budulínek, rarášek,

moc rád chodil na _____ .

Je to také luštěnina,

nezvyklá a trochu jiná,

tak někoho zlobí

jíst sójové _____ .“ (POSPÍŠILOVÁ, 2009, s. 34)

1) **Proč** **potřebují** **luštěniny** **oporu?**

2) **Co všechno můžeš uvařit z hrášku?** _____

3) **Jakou barvu můžou mít fazole?** _____

4) **V čem jsou ukryta zrníčka hrášku?** _____

5) **V jaké pohádce se vyskytoval hrášek?** _____

6) **Udělej si doma pokus: Na mističku dej navlhčený ubrousek, na něj polož fazole. Mističku dej na okno, každý den kontroluj, jestli je ubrousek vlhký. Po několika dnech praskne slupka a vykoukne klíček. Pozoruj, měř a zapisuj, jak rychle fazolka povyroste.**

„Jeden širší, druhý užší?

Naším prstům velmi sluší

krásné kroužky s kamínky.

Jsou to totiž _____.

Kdo si zdobí uši,

tomu to moc sluší.

Prohlédněte šperkovnice,

zda v nich máte _____.

Kdopak má dvě ručičky,

ale žádné nožičky?

Na ruce nám vteřinky

počítají _____.

Uhádnete s trochou štěstí

i ozdobu na zápěstí?

Kdopak z vás to právě řek’?

Správně, je to _____.

Který řetěz malinkatý

na krku se nosí zlatý?

Kdo má s sebou penízek,

ten si koupí _____.

Když vám vlásky do očí

neposlušně poskočí,

všem holkám, i pro Lenku,

doporučím _____.“ (POSPÍŠILOVÁ, 2009, s. 68)

1) Jak se říká prstýnku, který dostává dívka při žádosti o ruku? _____

2) Jak se říká hodinkám bez ručiček? _____

„Hrachové lusky na sluníčku rychle zrály a už se chystaly puknout. Maminka zatím četla dětem pohádku o Kulihráškovi. Nikdo si nevšiml, že jeden opravdový hrášek vyskočil z lusku a honem se kutálel pryč. Než se dostal ven druhý a třetí, první hrášek už se hnal do světa za dobrodružstvím.

„Hrášku, kam se tak hlava nehlava hrneš?“ ptala se housenka. „Můžu tě pozvat na hostinu, nemáš chuť na hlávku zelí?“

„Počkej na mě, hrášku!“ volal hlemýžď.

„Taky mířím za hranice, vedlejší zahrada je plná hustého šťavnatého listí!“

„Co hledáš ve světě?“ vrkala hrdlička.

„Doma je taky hezky!“

„Zahraju ti na housličky!“ lákal ho cvrček, ale hrášek neposlouchal.

V lese jen pozdravil jehličí a hříbky, vyhnul se venkovské hospodě, aby ho hostinský náhodou nehodil do hrachové polévky, a kutálel se dál přes hory a doly, jako by ho někdo honil.

Večer se dostal k hradu na vysokém kopci. Vklouzl hospodyni do košíku se zeleninou, když procházela bránou. V chodbě uslyšel krásnou hudbu. Rychle se skulil na práh dveří, které byly otevřené. Nejdřív myslel, že je to pokoj nějaké hádavé princezny. Hudebníci jí asi hrajou na dobrou noc, dokud jí nepřijde hloupý Honza napravit hlavu. V tom ale uviděl vysoko nastlanou zlatou postel a vzpomněl si na jinou pohádku. Hurá, tady je cíl jeho cesty! Hromada hebkých polštářů se mu hodila. Hop! ulehl pod ni a po dlouhé cestě konečně usnul. dál už se starat nemusel, protože pohádku o princezně na hrášku znají děti z celého světa. Památný hrášek prý si dala zasadit do zlatého náhrdelníku jako drahokam!

Písmenko H vypadá jako žebříček s jednou příčkou. Právě po něm se možná zvědavý hrášek do princezniny postele vyšplhal...“ (BEŠŤÁKOVÁ, 2009, S. 18)

1) Jaká všechna jídla znáš z hrachu? _____

2) Hrách patří mezi ... ? _____

3) V jaké pohádce najdeš hrách? _____

4) Jakou barvu květů má hrách? _____

„Mají rovnou sedm krás,

zná je jistě každý z nás.

Krásně jemné bílé vlásky

mají v louce _____ .

Nejdřív žlutá, potom bílá,

s chmýřím lehkým jako víla.

Utrhneme pro Elišku

krásně žlutou _____ ?

Dlouhý stonek, bílý květ,

co má uvnitř žlutý střed.

Uhádnete za vteřinu:

Mám na mysli _____ .

Spousta drobných malých kvítků

tvoří tuto polní kytku.

Po listech jak po žebříčku

šplhá brouček po _____ .

Z jeho květů odvar léčí,

pít ho, to vždy zdraví svědčí!

Pije ho i Emánek, je to pravý _____ .

Bleděmodré kvítky něžné,

na louce jsou celkem běžné.

Vzpomene si Madlenka,

jak vypadá _____ . ?“ (POSPÍŠILOVÁ, 2009, s. 90)

1) Jakou barvu může mít pomménka? _____

2) Jaké bylinky maminka používá v kuchyni při vaření? _____

Veverky se u nás vyskytují téměř všude, od nížin až po podhorské oblasti. Zdá se, že se z volné přírody stahují stále častěji do městských parků, kde mají dostatek potravy. Často můžeme vidět i veverky loudící u laviček s lidmi jejich svačinu. Rezavých veverek je více v nižších oblastech a těch tmavých na horách. Nepřehlédnutelný je jejich dlouhý chlupatý ocas, který používají i jako kormidlo při skákání z větve na větev. Na zimu veverkám narůstají na ušních boltcích i štětičky chlupů.

1. Víš, že si veverky dělají zásoby na zimu? Zkus vymyslet, kam by mohly zásoby ukrývat.

2. Co může tvořit potravu veverek?

1. Doplň do textu předložky.

Vyjdeme ____ domu a dojdeme ____ smrku. Vydáme se pod borovici a přeskočíme _____ pampelišku. Nespádneme ____ myši díry. Kousek ____ muchomůrkou přejdeme _____ můstek. Potom si přichystáme košík _____ hříby. Tiše se proplížíme ____ sovou a projdeme _____ studánky. Opatrně přejdeme _____ hnízda _____ ptáčaty. _____ kapsy vyndáme dárek _____ veverku, protože již jsme skoro ____ ní.

Eduard Petiška

„Už jsem len otrhal, namočil i usušil,“ říká si Krtek, „ještě ho posbírám a odnesu k čápmi. „Rozběhne se k rybníku a volá: Kmotříčku čápe! Kmotříčku čápe!“ „Klapy, klap,“ zaklape čáp zobákem, „proč mě voláš, Krtku, Copak chceš?“ Kmotře čápe, buď tak hodný a rozlámej mi stonky lnu.“ „Klapy, klap a načpak ten len?“ „Ze lnu plátno bude a z plátna kalhotky. Kalhotky s velikými kapsami. Moc je potřebuju“ „Klapy, klap, tak na kalhotky? To ti rád pomohu“ „Děkuju, kmotříčku čápe.“ „I není zač, klapy, klap, není zač.“

1. Z jaké pohádky je tento úryvek?

2. Který malíř a ilustrátor je autorem kreslených příběhů o krtečkovi?

Alenka má prima dědu,
Naučí ho abecedu.
Chtěl by, když už není malá,
Aby sama četla, psala.
Až bude velká Alena,
Bude znát všechna písmena.
Až bude velká paní,
Napíše dědovi psaní.

ATLAS ALENA AKVÁRIUM ANANAS ANTÉNA AKTOVKA AUTO

1. Která samohláska se vyskytuje v básni nejčastěji? Kolikrát jsi napočítal?

Bohouš běhá věčně bos. Běda! Rozbolel ho z toho nos.
Brečí, bulí, dostal kašel, pro doktora brácha zašel.
„Vím, co tě bolí, Bohouši. Bacil se o tebe pokouší.
Nebudeš hledat doktory, když budeš nosit bačkory.

1. Vypiš 5 slov začínajících na B:

Cecilka loupe cibuli, z ničeho nic se rozbulí.

„Co tak brečíš, Cilko, malá?

Celý den ses přece smála.“

„To jsou celkem známé věci.

K cibuli to patří přeci“

Zakryla cibulku poklicí,

A už má úsměv na líci.

CEDNÍK CILKA CITRON CIBULE CIRKUS COP CUKR CISTERNA

1. Nauč se báseň z paměti.

2. Slova pod básní přepiš psacím písmem:

Čeněk mlsá čokoládu,

Až má od ní černou bradu.

Vyčmuchal i palačinku,

Večer koláč pod peřinku.

„Počkej, chlapče, je to na nic,

Už máš čtyři kila navíc.

Za krátký čas coby dup,

Dočkáš se, jak bolí zob.

1. Podtrhni v textu podstatná jména.

David dostal dalekohled,
Dívá se, až kam by dohled.
U lesa se pase daněk,
dovádí s ním deset laněk.
Teď se lek', kdo před ním stojí.
Tygra se snad každý bojí.
Na útěk se domů dá,
Kotě mňoukne: „To jsem já!“

DAVID DALEKOHLED DATEL DRAK DĚDEČEK DVEŘE DANĚK

1. Podtrhni v básni názvy zvířat.

2. Utvoř věty se slovy pod básničkou:

„Emile, Emile,“
Řekla paní učitelka.
„je to nemilé,
Dneska zase pětka.
Už mne z tebe v hlavě šumí,
Už jsem z tebe zelená.
Každé malé dítě umí
Lépe všechna písmena.

1. Vypiš z básně rýmy:

Filip bude fotbalistou, na bránu má trefu jistou.

Bez faulů a bez ofsajdů

Hraje fér, má spoustu fandů.

I když fouká, vítr fičí,

Fotbalové finty cvičí.

A doma u televize

Má pět fotek mistrů v lize.

FILIP FIX FIALKA FLÉTNA FOTOAPAR8T FARÁŘ FLEK

1. Z básně vypiš slovesa:

V zoologické zahrádce

Užijem si legrace.

Gusta tam viděl gorilu,

Jak pekla hamburger na grilu.

Orangutan hrát golf umí,

Gepard skáče jako z gumy.

Tygr je všech koček král,

Gesta má jak generál.

Gustav glóbus gril golf gorila guma grep gramofon

1. Zvířátkům z básně vymysli jména:

Co to Hela v háji hledá?

Proč se houštím honí?

Hlavička je celá hnědá

A hezky to voní.

To jsou těžké hádanky,

Zeptáme se Helenky.

„Hele, co to máš v tom koši?“

„jste snad hloupi? Hříbky, hoši!“

1. Napiš pět hub, které jsou jedlé: _____

2. Napiš tři houby nejedlé nebo jedovaté: _____

Chrudoš na chalupě chová

Chlupatého pejska chrta

Každou chvíli se mu schová

Kam? To chlapani v hlavě vrtá.

Chodí, volá „Chlupáci!

Chtěl bys kousek chleba?“

Chrt se chechtá. „Nestačí!

Chut' mám na kus šunky třeba.“

Chrudoš chrpa chrobák chrt chata chleba chroust chodník

1. Kdo je Chrudoš?

2. Nakresli obrázek k básničce.

Pod hříbkem

Jednou zastihl mravence liják. Kampak se jen schovat? Uviděl mravenec na louce malinký hříbek a schoval se pod jeho klobouček. Sedí pod hříbkem a čeká, až přestane déšť. Ale venku stále lijí jako z konve... Přilezl k hříbku mokrý motýl. Mravenče, mravenečku, pust' mě pod hříbeček! Promokl jsem, nemohu letět. Kam tě pustím? Odpovídá mravenec. Sám jsem se sem sotva vešel. To nic. Třebas nepohodlně, ale zato v dobré pohodě. A pustil mravenec motýla pod hříbek. Prší, prší, jen se leje... Běží kolem myška: Pust'te mě schovat pod hříbek! Voda ze mne teče potůčky. Kam tě máme pustit? Není tu volné místo. Smáčkňte se trochu! Smáčkli se a pustili myšku pod hříbek. A venku stále leje a nepřestává. Poskakuje kolem hříbku vrabec a pláče. Čim-ča-ra-ra, čím, čím, namoklo mi peří, bolí mě křídélka. Pust'te mě pod hříbek oschnout, odpočinout si, déšť přečkat. Už tu nemáme místo. Poposedněte si, prosím! Nuže dobrá. Poposedli si a místo se pro vrabce našlo. Kde se vzal, tu se vzal, vyběhl na louku zajíc. Uviděl hříbek. Schovejte mě, křičí. Honí mě liška. Je mi líto zajíce, říká mravenec, zkusme se ještě trochu zmáčknot. Jen co zajíce schovali, přiběhla liška. Zajíce jste neviděli? Neviděli. Přistoupila liška blíž, čichá: Sem se neschoval? Kam by se sem vešel! Liška mávla ohonem a odešla s nepořízenou. Mezitím vysvitlo slunce. Všichni opustili hříbek a radují se. Mravenec se zadumal a řekl: Jak je to možné? Nejdřív i mně bylo pod hříbkem těsno a teď se nás sem vešlo pět. Kva-cha -cha , zasmál se kdosi. Všichni se ohlédli. Na hlavičce hříbku sedí žába a chechtá se. Vy jste ale... Hřib přece... a odskákala. Všichni se podívali na hříbek a pochopili, proč se pod něj dříve sotva jeden vešel a potom se jich tam vešlo pět. A vy jste na to přišli? (SUTĚJEV, s. 24)

1. Pohádku si přečti, se spolužáky proved' dramatizaci.

Lodička

Žabka, kuřátko, myška, mraveneček a brouček se vydali na procházku. Přišli k říčce. Pojdte, vykoupáme se, řekla žabka a skočila do vody. My neumíme plavat, povídá kuřátko, myška, mraveneček a brouček. Cha, cha, zasmála se žabka. Nejste k ničemu. A smála se, div se nezalkla. Kuřátko, myška, mraveneček a brouček se urazili. Co jen na ní vymyslit? Dlouho přemýšleli, až konečně přišli na nápad. Kuřátko běželo a přineslo lísteček. Myška našla ořechovou skořápku. Mraveneček přitáhl stéblo slámy. A brouček našel provázek. A hned se pustili do práce. Do skořápky zastrčili slámu, lísteček připevnili provázkem a sestrojili lodičku. Spustili loďku na vodu. Nasedli do ní a pluli. Žabka vystrčila hlavu z vody. Chtěla se zase posmívat, ale loďka s kuřátkem, myškou, mravenečkem a broučkem už odplula daleko, daleko. Tu už nedohoní. (SUTĚJEV, s. 66)

1. Mraveneček přinesl _____
2. Kuřátko přineslo _____
3. Myška přinesla _____
4. Jakou povahu má žabka? _____

„Jak pejsek s kočičkou dělali k svátku dort

Pejsek měl svátek a kočička narozeniny a dostali chuť na dort. Vzali si zástěry, přinesli mouku, mléko a vajíčko a míchali. Kočička přidala cukr a pejsek sůl. Potom napadlo pejska dát i máslo, několik syrečků, uzené a ořechy. Kočička si vzpomněla na okurku a k tomu přidala čtyři myši. Pejsek přisypal hodně kostí a několik vuřtů. Kočička přinesla hrnec smetany a pejsek cibuli, ale kočička chtěla mít v dortu i čokoládu a tak dávali i česnek a pepř a namíchali tam sádlo i bonbóny, škvarky a skořici, krupičnou kaši, perník a ocet, kakao, hlávkou zelí, jednu hlavu z husy a hrozinky, jen chleba tam nedali. Byl z toho dort veliký jako kolo u vozu. Upečený dort dali před dveře, aby vychladl. Ale kolem domku šel jeden zlý pes a pustil se do toho dortu. Hltal a hltal, pak vypil celou konev vody a odvalil se pryč. Lehl si po keř a ukrutně ho bolelo břicho, jak se toho dortu přejedl. Hekal a naříkal celých čtrnáct dní.“ (ČAPEK)

1. Nakresli, co všechno dali pejsek s kočičkou do dortu

„Na výletě

Byla neděle. Medvěd s myšákem se vydali k rybníku na malý výlet. Do batohu si dali limonádu, chleba se sýrem, froté ručník a brýle. Nejdříve se chvíli vyhřívali a pak hurá do vody. Pinkali si v klidu s míčem, ale v tom zafoukal vítr a odnesl míč daleko od břehu. Myšák začal trochu nabírat, z očí mu kapaly slzy. Byl to totiž úplně nový míč. Medvěd měl také zkaženou náladu, když v tom se rozhrnulo rákosí a z něj vykoukl žabák a podává ztracený míč. Medvěd a myšák měli radost, že výlet nakonec dobře dopadl. Pozvali žabáka na svačinu a měli radost, že mají nového kamaráda.“ (DVOŘÁKOVÁ, Časopis Země pohádek, číslo 6, červen 2007)

1. Kdo zvířátkům podal míč? _____

2. Co bylo v batohu? _____

3. Co znamená, že myšák začal nabírat?

4. Co znamená, že si začali pinkat? Vysvětli ústně.

5. Jak bys jinak vyjádřil: „hurá do vody“

„Zemětřesení.

Vojta je kluk nepořádný a zároveň velký jedlík, který musí mít po ruce stále něco na zub. Na stole, kde píše, roste hromada ze sušenek, bonbónů a žvýkaček. Slupky, papíry a ulepená láhev s limonádou se tulí k učebnicím a sešitům. I na polici leží knihy jen tak halabala, listy vytrhané, rohy zohýbané, no hrůza. Jednou, když Vojta četl a zároveň večeřel buřty s hořčicí, došla knihám trpělivost. V noci se vyvalily z police a zasypaly postel i ležícího kluka. Vojta vyletěl jako jelen a křičel na celý dům, že je zemětřesení! To opravdu vypuklo, když přiběhl táta a viděl, jak to v pokoji vypadá. Vojta uklízel tu spoušť celý týden. Knihy byly spokojené, ale slíbily si, jestli je zase nahází na jednu hromadu, zemětřesení se bude opakovat.“ (TETOUROVÁ, 2003)

1. Podtrhej podstatná jména modře, slovesa zeleně.

2. Co je zemětřesení? Vysvětli ústně.

„Kamarádky

Baculatá Barča je nejmenší ze všech panenek. Leží v malém kočárku, přikrytá peřinkou a vzdychá. „, ach, mít tak dlouhý cop jako má Cindy nebo štíhlé nohy Barbíny!“ Mají ty krasavice, nač si vzpomenou, kabelku, boty, plavky, klobouk i brýle. Na Vánoce dostaly pod stromeček i nový dům. Jaký div, že nosí nos nahoru a nestojí o to, aby si s nimi Martina hrála. Co kdyby se ušpinily a zmačkaly si šaty? Raději zůstávají ve svém pokojíčku a na vycházky chodí Barča. Dnes ji vzala Martina na půdu, kde se suší bylinky. Děvčata tam šijí za zbytků látek voňavé polštářky. Plní je sušeným heřmánkem a mateřídouškou. Jeden dostane maminka, druhý teta a třetí bude pro Barču. Šťastná panenka leží v kočárku na polštářku jako na kvetoucí louce. Ten voní. Takový si Cindy a Barbína za žádné peníze nekoupí.“ (TETOUROVÁ, 2003)

Vyprávěj:

1. Co jsi dostal k Vánocům ty?

2. Co rodiče a sourozenci?

„Boudo, budko, kdo v tobě zůstává?“

Lilo jako z konve a zmoklá myš hledala v poli nějaký úkryt. Uviděla dřevěnou budku a zabušila na ni. Nikdo se neozval, tak myška vběhla dovnitř, lehla si do proutěného košíku a usnula. Probudilo ji klepání. „Kuňky, kuňky, kdo v tobě zůstává?“ „Já myška Hrabalka a kdo jsi ty?“ „Žabka Kuňkalka, pusť mě dovnitř!“ A byly tam dvě. K budce přiběhl zajíc, zaťukal na okno a také se ptal, kdo tam zůstává. „Já myška Hrabalka, já žabka Kuňkalka a kdo jsi ty?“ „Jsem zajíček Ušáček, schovejte mě před deštěm!“ a hned byli v budce tři. Brzy objevila jejich úkryt veverka. Také tu vpustila zvířátka do budky a byli tam čtyři. Dobře jim bylo, než jejich úkryt objevil medvěd. „Boudo, budko, kdo v tobě zůstává?“, zařval mocným hlasem. „Já myška Hrabalka, já žabka Kuňkalka, já zajíček Ušáček, já veverka Zrzečka a kdo jsi ty?“ „Já jsem medvěd Všechnosněd a budu vás mít k obědu!“ Zabušil vetřelec tlapou na střechu tak silně, že se budka rozsypala. Zvířátka se rozprchla do všech stran. Myška běžela na mez, zajíček zmizel v jeteli, žabka se schovala do rákosí a veverka utíkala do lesa. To už dávno svítilo sluníčko a smálo se překvapenému medvědovi na celé kolo.“ (TETOUROVÁ, 2003)

1. Vypiš zvířátka i s jejich vlastními jmény:

2. Vymysli jim nová jména:

3. Kam utíkala jednotlivá zvířátka, když se budka rozsypala?

Přečti si pozorně otázku a poctivě zatrhni odpověď ANO – NE. Doplň neúplná slova. Podle toho, zda jste doplnili i/í nebo y/ý zakroužkuj písmeno v rámečku. Vyluštění napiš na volnou linku dolů.

					i	y	i	y
ANO	NE	Umiš násob-lku, jako když b-čem mrská?	P	R	Ř	D		
ANO	NE	Jsi hb-tý jako kočka?			E	O		
ANO	NE	Máš chuť občas někomu nab-t?			M	A		
ANO	NE	Nab-ráš do pláce, když se ti něco nedaří?			Ý	Z		
ANO	NE	Ničíš někdy zbytečně náb-tek?	J		Š	U	L	
ANO	NE	Chceš b-t jeden z nejlepších?			O	E		
ANO	NE	Máš-li něco dobrého, nab-dneš kamarádovi?			J	Z		
ANO	NE	Odb-váš někdy práci?			A	O		
ANO	NE	Bojíš se pohádkových b-tostí?			Z	S		
ANO	NE	Máš často rozb-té hračky?			V	E		
ANO	NE	Odhazuješ zb-tyky jídel do koše?			L	Ý		
ANO	NE	Pomůžesh staré bab-čce?				CH	B	
ANO	NE	Pomáháš uklízet b-t?			J	CH		
ANO	NE	Bráníš se při ošetřování rozb-tého kolena?				Y	U	
ANO	NE	Máš sb-rku něčeho zajímavého?			B	E		
ANO	NE	Znáš přesnou adresu tvého b-dliště?			K	Á		
ANO	NE	Musí tě často někdo pob-zet k práci?			CH	P		

Vyluštění:

.....
.....

Na prázdné linky doplň jiný tvar slova v závorce, nebo slovo s ním příbuzné. Dopiš i/í – y/ý do neúplných slov. Nakonec příhodu znovu přečti.

Kousek od našeho (b-dlit) je zřícenina starého hradu. „Kluci, (b-t)by prima, kdyby tam strašilo,“ napadlo jednou Borise. „ Třeba jen nějaké(obyčej).....strašidlo.“„(Myslet)....., že rytíř na bezhlavé (koby-la)..... by (b-t) To pravé,“ povídá Slávek. „ Já bych ho dělal.“ „Bezhlavou (koby-la)..... těžko seženeme,“ namítl Boris. „Ten rytíř by se mi ale líbil.“ Dali jsme se hned do práce, abychom (pl-tvat) časem. Z kusu starého (p-tel).....jsme ušili rytířův oděv. (B-t) nutné vyrobít ještě meč a štít. Dalo to práci a šlo nám to (hlem-žd')..... tempem. Výsledek (b-t)ale dobrý. Z dálky nikdo nepozná, že je to z (ob-čej)..... překližky. „Dnes o půlnoci uděláme zkoušku,“ rozhodl Boris. „Slávek si musí (zv-kat)..... “ Sešli jsme se pod hradem u starého (ml-n)..... Byla tam tma jako v (p-tel)..... Cestou na hrad jsme dokonce (sl-šet) houkat (s-ček)..... Zůstali jsme před rozpadlou bránou. Slávek vyšplhal na (v-soký)..... hradby. Začal tam (pov-k) , že vzbudil všechny psy dole ve vsi. Jejich (v-t)..... bylo strašidelnější než Slávkovo. Ještě ke všemu se na obzoru několikrát (bl-skat se) „Báječné,“ šeptal nadšeně Boris. „Tohle vstoupí do historie. „Slávek na hradbách najednou zmlkl. (Pl-nout) chvíle napětí a pak jsme (slyšet) tiché Slávkovo (vzlykat) Vylezli jsme za ním. „Co se děje?“ zeptal se potichu Boris. Sláve k (pol-kat) slzičky: „Já se bojím!“

„Čeho?“ ptal se Boris a rozhlížel se nenápadně kolem. „Sám sebe,“ šeptal Slávek. Bylo jasné, že rytíře dělat nemůže. Nikomu z nás se do toho také nechtělo. Boris nám sdělil, že by mu ten rytířský oblek

(b-t) malý. I v té tmě (b-t)

Vidět, jak se při tom (p-řít se)..... . Také se bál.

Náš hrad tedy nebude mít strašidlo.

(M-slet), že to není žádná škoda.

Nakresli, jak by Boris a Slávek vypadali jako rytíři.

Přečti si text. Podtrhni všechna přídavná jména. Změň je na podstatná jména a ta napiš na linku. Potom celý text přečti správně.

„Víš, co jsem našel?“ povídá můj kamarádský.

„Čtyři kolečkové od kočárkového.

„Uděláme si motokárového.“ Dalo nám to hodně pracovní.

Hlavně řezaný, stloukaný a šroubovaný. Ale výsledkový stál za to.

Hned jsme ji šli vyzkoušet na kopcovitý. Nejdřív jsem jel já. Brzy jsem nabral rychlostní.

Proletěl jsem kopřivovým a přistál v potočném. Odřel jsem si obě kolenní a tekla mi krev z nosního.

Můj přátelský přiběhl, když jsem se hrabal z vodního. „Zapomněl i jsme tam dát brzdivý

a volantový,“ volal udýchaně. „Zítra to uděláme.“ „Nic takového,“ povídám.

„Zítra postavíme letecký a ty poletíš první.“

ZÁVĚR

Převážná většina výukových materiálů a pomůcek je pro analyticko – syntetickou metodu výuky čtení a psaní. Genetická metoda čtení a psaní není mnoho rozšířena, proto je na trhu omezený výběr pomůcek a výukových materiálů. Cílem mé diplomové práce bylo sestavit řadu pracovních listů pro výuku ČJ genetickou metodou čtení a psaní a navázat na mnou vytvořené výukové materiály pro interaktivní tabule SMART. Tyto materiály se mohou vzájemně využívat při skupinové práci, kdy část dětí pracuje na interaktivní tabuli a část dětí pracuje s pracovními listy.

Genetickou metodu čtení a psaní učím pět let a měla jsem možnost porovnat obě metody v praxi. Velmi mě překvapilo, s jakou lehkostí většina žáků pronikala do světa písmenek. Na konci listopadu byly děti schopny psát krátké dopisy a vzkazy. Rozdíly ve čtení v rámci jedné třídy byly veliké, v některých případech i vinou rodičů. Nevzali v potaz individuální rozdíly mezi dětmi a při porovnávání kvality čtení nabyli dojmu, že jejich dítěti tato metoda nevyhovuje. Řešili to tím, že dítě bylo doma nuceno číst analyticko – syntetickou metodou a ve škole četlo metodou genetickou. Čtení bylo znatelně horší, začalo převládat dvojí čtení a žák měl zábrany při hlasité četbě. Po zjištění nácviku domácího čtení byl rodičům vysvětlen další postup a dítě chodilo na doučování s paní psycholožkou. Během tří měsíců se situace velmi uklidnila a žák se vyrovnal většině třídy.

Pracovní listy, které jsou obsaženy v praktické části, byly používány ve všech třídách prvních, druhých a třetích ročníků a podle požadavků vyučujících opravovány. Jak již bylo zmíněno, jednotlivé třídy byly různorodé jak v sociálním složení, tak i ve vědomostní rovině. Také způsob výuky a používání metod hodně ovlivnily rozdílné osobnosti učitelek. Proto se u některého učiva vytvářelo více variant pracovních listů. Změny se týkaly například obsahu, který někdy nebylo možno časově zvládnout, a proto byl

redukován. K dalším změnám docházelo z důvodu lepší provázanosti s materiály na interaktivní tabuli.

V pracovních listech jsou použity různé druhy písma – dle připravenosti dítěte (písmo hůlkové – malá tiskací abeceda – psací podoba písma) v návaznosti na probírané učivo. S přibývajícím ročníky se mění grafická podoba listů, ubývá obrázků a přibývá textu. Je to způsobeno tím, že žáci jsou již zručnější a podstatně lépe se v daném textu orientují. Nejmladší žáci ještě potřebují pro svou práci velkou dávku motivace, a proto jsou pracovní listy oživeny obrázky. Ve druhých a třetích ročnících jsem použila k přípravě pracovního listu PC, kdy žáci sami na PC pracovní list doplňují a procvičují si tak dovednosti získané v hodinách informatiky. Vytvořené materiály se setkaly s kladnou odezvou u kolegyň i u žáků. Byly zpestřením běžných vyučovacích hodin, kdy dříve žáci pracovali pouze s učebnicí běžného typu.

Složení tříd bylo různorodé, také přístup pedagogů a jejich tvůrčí fantazie byly rozdílné. Během práce byly pracovní listy upravovány dle požadavků vyučujících a potřeb dětí. Pracovní listy mohou být použity na práci během vyučování i při opakování a procvičování učiva při domácí přípravě. Jsou zpracovány tak, aby se daly kombinovat s materiály a prací s interaktivní tabulí SMART. Jejich rozšiřování může napomoci v pedagogické práci hlavně mladým a začínajícím pedagogům věnujícím se výuce genetické metody čtení a psaní.

Zájem o genetickou metodu čtení a psaní zájem stoupá, ale jak již bylo zmíněno, dostupné pomůcky a materiály jsou v omezeném množství. Většina pedagogů si vytváří své učební materiály a je velká škoda, že nejsou veřejně dostupné i ostatním vyučujícím (včetně předávání zkušeností). Jistě by možnost zveřejnění uvítali nejen pedagogové začínající s genetickou metodou, ale i rodiče žáků. Myslím, že by nebylo špatné zřídit veřejnou databázi, kam by bylo možné příspěvky zasílat. Skupina pedagogů zabývajících se touto metodou založila na sociální síti Facebook skupinu Náměty a inspirace pro genetickou

metodu čtení. Bohužel, ne každý tuto sociální síť využívá, a proto by bylo dobré využívat sekci lépe přístupnou širší veřejnosti.

SEZNAM POUŽITÉ ČESKÉ LITERATURY A PRAMENŮ

BEŠŤÁKOVÁ, E. *Písmenkové pohádky*, Praha: Euromedia Group, k. s., 2009, ISBN 978-80-242-2404-6

BRADÁČOVÁ, L. *Pracovní sešit pro kluky a holčičky druhých roč. II, k učebnici ČJ 2*, Všeň: Alter, 2013, ISBN 978-80-7245-133-3

BRADÁČOVÁ, L. *Pracovní sešit I. k učebnici Český jazyk 3, k učebnici ČJ3*, Všeň: Alter, 2013, ISBN 978-80-7245-199-9

BRADÁČOVÁ, L. *Pracovní sešit II. k učebnici Český jazyk 3, k učebnici ČJ 3*, Všeň: Alter, 2013, ISBN 978-80-7245-202-6

BURIANOVÁ, H. *Český jazyk pro 3. ročník ZŠ*, Brno: Didaktis, 2004, ISBN 80-7358-001-2

BURIANOVÁ, H. *Český jazyk pracovní sešit pro 3. ročník ZŠ*, Brno: Didaktis, 2004, ISBN 80-7358-002-0

DVORSKÝ, L. *Český jazyk 3*, Všeň: Alter, 1995, SBN 807245-015-8

DVORSKÝ, L. *Český jazyk 3*, Všeň: Alter, 2006, ISBN 978-807245-240-8

GOETZ, M. *ADHD porucha pozornosti s hyperaktivitou*, Praha: Galén, 2009, ISBN 978-80-7262-630-4

JELÍNEK, J. *Český jazyk 3*, Praha: SPN, 1987, 11-00-03/8

JELÍNKOVÁ, H. *Obrázkové říkanky*, 1. vyd., Černošice: Naše kniha, 2010, ISBN 978-80-904700-0-2

KAMIŠ, K. *Český jazyk pro 3. ročník*, 1. vyd., Olomouc: Pansofia, 1995, ISBN 80-85804-67-0

KAMIŠ, K. *Píšeme podle Pravidel českého pravopisu I*, 1. vyd., Olomouc: Pansofia, 1995, ISBN 80-85804-20-4

KOCMANOVÁ, I. *Červená čepička a jiné pohádky*, Praha: Axióma, 2014, ISBN 9788072922437

NASTOUPILOVÁ, D. *Genetická metoda čtení a psaní-příručka pro učitele*, 1. vyd., Praha: Klett, 2013, ISBN 978-80-7397-143-4

NASTOUPILOVÁ, D. *Lili a Vili ve světě velkých písmen*, 1. vyd., Praha: Klett, 2013, ISBN 978-80-7397-118-2

NASTOUPILOVÁ, D. *Lili a Vili ve světě malých písmen*, 1. vyd., Praha: Klett, 2013, ISBN 978-80-7397-119-9

NASTOUPILOVÁ, D. *Lili a Vili ve světě slabik*, 1. vyd., Praha: Klett, 2014, ISBN 978-80-7397-161-8

MARTÍNEK, Z. *O zvířátkách*, Benešov: BLUG, 2005, ISBN 80-7274-952-8

PIPEKOVÁ, J. *Kapitoly ze speciální pedagogiky*, 3. vyd., Brno: Paido2010, ISBN 978-80-7315-198-0

SUSA, J. *Obrázková abeceda s říkankami*, Benešov: BLUG, 2010,

ISBN 978-80-7274-971-3

ZELINKOVÁ, O. *Poruchy učení*, 11. vyd., Praha: Portál2009, ISBN 978-80-7367-514-1

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Kateřina Schinglerová

Obor: Speciální pedagogika - učitelství (Mgr. SPPGU)

Forma studia: kombinované studium

Název práce: Genetická metoda čtení v 1. - 3. ročníku ZŠ

Rok: 2015

Počet stran bez příloh: 117

Celkový počet stran příloh: 0

Počet titulů české literatury a pramenů: 22

Počet titulů zahraniční literatury a pramenů: 0

Počet internetových zdrojů: 0

Vedoucí práce: Prof. PhDr. Karel Kamiš, CSc.